

NJË LIBËR I VOGËL

I ZI PËR GRUPET E KRIMIT TË
ORGANIZUAR NË GJASHTË VENDET
E BALLKANIT PERËNDIMOR

DUŠAN STANKOVIĆ

WESTERN BALKANS
ORGANIZED CRIME
RADAR

BCSP
Belgrade Centre
for Security Policy

Shtator 2022 -
Beograd

NJË LIBËR I VOGËL

I ZI PËR GRUPET E KRIMIT TË

ORGANIZUAR NË GJASHTË VENDET

E BALLKANIT PERËNDIMOR

Botues:

Qendra e Beogradit për Politikë të Sigurisë (BCSP)

Đure Jakšića 6/5, Belgrade, Serbia

www.bezbednost.org, office@bezbednost.org

Autor:

Dušan Stanković

Hulumtuesit:

Anamarija Velinovska, Dragana Jaćimović, Sabahudin Harčević,

Alban Dafa, Shpat Balaj, Miloš Jovanović, Romario Shehu, Plator Avdiu

Dizajni dhe faqosja:

Srđan Ilić

Shtator 2022 - Beograd

Kingdom of the Netherlands

B | T | D The Balkan Trust
for Democracy
A PROJECT OF THE GERMAN MARSHALL FUND

 Norway

Mendimi i shprehur në këtë botim nuk përfaqëson mendimin e Ambasadës së Mbretërisë së Norvegjisë në Beograd ose të Fondit Ballkanik për Demokraci, as të Fondit Gjerman Marshall të Shteteve të Bashkuara ose partnerëve të tij.

PËRMBAJTJA

PËRMBLEDHJA EKZEKUTI	4
HYRJE	7
METODOLOGJ	9
HARTËZIMI I GRUPEVE TË ORGANIZUARA KRIMINALE NË BALLKANIN PERËNDIMOR: SI BËHET BIZNESI?	11
SPECIALIZIMI I GKO-VE TË BP-SË: SA I DIVERSIFIKOJNË AKTIVITETET E PALIGJSHME?	14
SOFISTIKIMI I METODAVE TË KRIMIT TË ORGANIZUAR: I DHUNSHËM APO JO?	16
ORIGJINA DHE STRUKTURA E GKO NË BP6: SA RËNDËSI KANË KOMBËSIA, ETNIA DHE MARRËDHËNIETFAMILJARE?	19
HARTËZIMI I TENDENCAVE TË FUNDIT DHE VLERËSIMEVE TË GKOS: NUMRAT, MOSHA, GJINIA, STRUKTURA	21
SHQIPËRI	21
BOSNJA DHE HERCEGOVINA	23
KOSOVË	24
MALI I ZI	26
MAQEDONIA E VERIUT	28
SERBIA	30
HARTËZIMI I AKTIVITETEVE KRYESORE KRIMINALE TË GKOS NË BP6	32
TREGTIA E DROGAVE TË PALIGJSHME	32
KOKAINA	33
HEROINA	33
KANABISI	34
DROGA SINTETIKE	35
KONTRABANDA E EMIGRANTËVE DHE TRAFIKIMI I PERSONAVE	36
TRAFIKIMI I ARMËVE TË ZJARRIT DHE EKSPLOZIVËVE TË PALIGJSHËM	38
KONTRABANDA ME MALLRA DHE KRIME TË TJERA FINANCIARE DHE PRONËSORE	39
PËRFUNDIME DHE REKOMANDIME	40
ENDNOTES	42

Përmbledhia ekzekutive

Ky hulumtim fokusohet në gjashtë kandidatët për pranim në Bashkimin Evropian (BE) nga Ballkani Perëndimor (BP6): Shqipëria, Bosnja dhe Hercegovina, Kosova, Mali i Zi, Maqedonia e Veriut dhe Serbia. Objektivat e tij janë të hartojë fenomenin dhe karakteristikat kryesore të grupeve të krimit të organizuar (GKO) në rajon. Analiza bazohet në hulumtimin e të dhënave primare dhe sekondare, duke përdorur intervista ekspertësh, njoftime policore, statistika zyrtare, dokumente kombëtare SOCTA, etj.

Studimi ka gjetur se GKO-të nga disa vende të tilla si Shqipëria, Mali i Zi dhe Serbia kanë zhvilluar rrjete të mëdha ndërkombëtare me mbi 30 anëtarë. Këto GKO përfaqësojnë aktorët dhe udhëheqësit kryesorë të krimit të organizuar (KO) në rajon. GKO-të tjera që kanë më pak anëtarë (nga 3-4 deri rreth 15), veprojnë kryesisht në nivel kombëtar ose si lehtësues të GKO-ve më të mëdha. Gjinia mashkullore është më dominuese (në rreth 90% të rasteve). Gratë janë të angazhuara në aktivitete logjistike, edhe pse ka raste individuale ku ato janë më lart në hierarkinë e grupeve kriminale. Mosha e anëtarëve mund të ndryshojë midis 20 dhe 50 vjeç, në varësi të aktivitetit dhe territorit. Mesatarja e vlerësuar është rreth 35, por ka raste të anëtarëve të moshës 65 vjeç e sipër. Kombësitë dhe etnitë e GKO-ve ndjekin modelet e rajoneve të tyre, duke pasur lidhje të forta me familjet dhe traditat e tyre. Megjithatë, dallimet e prapavijës nuk i ndalojnë GKO-të të bashkëpunojnë dhe të krijojnë rrjete kriminale.

Veprimtaritë kryesore kriminale të kryera nga GKO-të në BP6 janë trafikimi i paligjshëm i drogës dhe kontrabanda e emigrantëve, ndërsa armët e paligjshme të zjarrit dhe trafikimi i eksplozivëve dhe pastrimi i parave shërbejnë si lehtësues të veprimtarive të mëdha. Llojet më pak të shpeshta të krimeve të kryera janë krimet e organizuara të pronës si kontrabanda e mallrave dhe vjedhjet e automjeteve. Trafikimi i qenieve njerëzore kohët e fundit është shumë i përhapur në publik, kryesisht nga migracioni i madh që kalon nëpër Ballkan dhe krijon mundësi për migracionin e paligjshëm dhe trafikimin njerëzor, por duket se autoritetet aktualisht nuk identifikojnë GKO të mëdha në trafikimin e qenieve njerëzore. Përveç kësaj, krimi kibernetik përfaqëson një prirje në rritje, por gjithashtu duket se nuk ka GKO të shquara që e kryejnë atë si një aktivitet thelbësor.

GJETJET KRYESORE

rreth GKO-ve

GKO-të më të mëdha me mbi 30 anëtarë nga Shqipëria, Mali i Zi dhe Serbia janë liderë në shkallë ndërkombëtare.

GKO-të më të vogla (3-4 deri në 15 anëtarë) performojnë në nivele kombëtare (ose si lehtësues të më të mëdhenjve)

Meshkujt janë më dominues në të gjitha nivelet e hierarkisë (90+%)

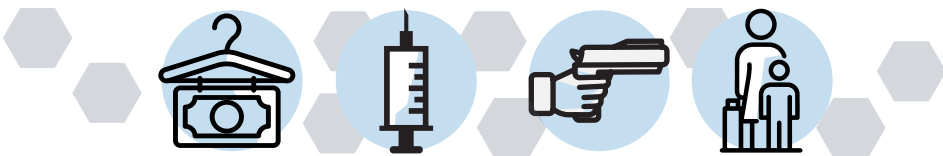
Gratë më së shumti përfshihen në aktivitete logjistike

Mosha e anëtarëve ndryshon midis 20-50 vjeç, mesatarisht rreth 35 vjeç, me raste individuale 65+.

Ekzistojnë familjet dhe lidhja etnike, marrëdhëniet social-kulturore, por pa problem në bashkëpunim

Aktivitetet kryesore: Tregtia e paligjshme e drogës dhe kontrabanda e emigrantëve, tregtia e armëve të zjarrit dhe eksplozivëve dhe lehtësuesit e pastrimit të parave.

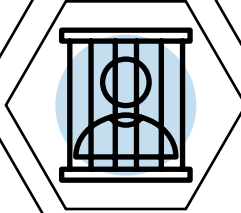
Sipas faqeve të internetit të policisë, në të gjitha BP6 për periudhën janar - korrik 2022, kishte 125 njoftime mbi arrestime dhe konfiskime të grupit. Ata zbuluan arrestimet e 998 personave, duke bërë 6.8 të arrestuar për njoftim. Mosha dihej për rreth 522 persona, dhe përbënte një mesatare prej 33.8. Në këto njoftime gjinia mashkullore është mbizotëruese me mbi 90%. Veprimtaritë më të zakonshme kriminale janë tregtia e paligjshme e drogës dhe kontrabanda e emigrantëve, ndërsa shumica e konfiskimeve janë droga, armët e zjarrit dhe paratë e gatshme. Gjeografikisht, kryeqytetet dhe vendkalimet kufitare në BP6 janë vendet ku ndodhin më shpesh këto arrestime dhe konfiskime.

NJOFTIMET E POLICISË

në BP6 janar-korrik 2022

125

njoftime

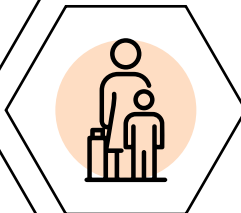
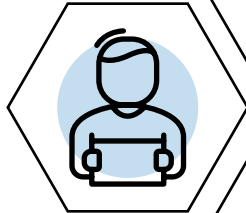

6,8

6.8 persona për një grup të arrestuar

90%

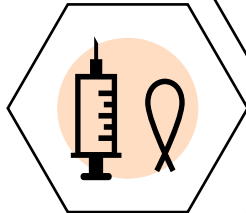
persona të arrestuar

998

Meshkujt mbi 90%

Llojet më të zakonshme të krimit:

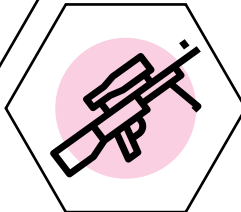
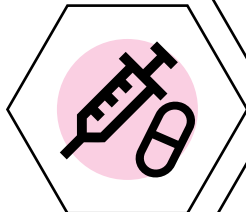

Kontrabanda e emigrantëve

Tregtia e paligjshme e drogës

Paratë e gatshme

Konfiskimet më të zakonshme:

Droga

Armë zjarri

Vendet:

Kryeqytetet

Pikat kufitare

Krimi i organizuar po merr vëmendje në shumë nivele; nga publiku, studiuesit dhe akademikët, autoritetet dhe shoqëritë civile. Ai ka pasoja në disa nivele, të tilla si nivelet e krimit, ekonomia dhe marrëdhëniet sociale dhe kulturat. Kërcënon sistemin ligjor, sigurinë sociale dhe stabilitetin politik dhe shkel të drejtat e njeriut në shumë mënyra.¹ KO është studiuar në territoret e BP6, por jo shumë studime janë përqendruar në hartëzimin e fenomenit të grupeve të organizuara kriminale. Prandaj, ky studim synon të kontribuojë në njohuritë dhe të kuptuarit e GOK-ve në BP6, të karakteristikave dhe prirjeve të tyre.

BP6 janë të ekspozuar ndaj kërcënimeve të krimit të organizuar, veçanërisht për shkak të cenueshmërisë së tyre. Në kundërshtim me transformimin demokratik në shumë vende të Evropës lindore gjatë viteve 1980, ngjarjet në BP6 të tilla si luftërat etnike, varfëria, tranzicioni politik dhe rënia e shtetit ofruan shumë mundësi për KO.² Pas luftës civile jugosllave dhe luftës së Kosovës në vitet 1990, që përfshiu shumicën e BP6, një periudhë reformash drejt demokracisë, lirisë dhe ekonomive të tregut të hapur u pasua nga prirjet në rritje të krimit. Përveç kësaj, tregjet e zeza në BP6 e bënë rajonin tërheqës për shumë GKO me bazë në BE për të pastruar të ardhurat e tyre.

Ekzistojnë disa faktorë që kanë kontribuar në shfaqjen dhe zhvillimin e krimit të organizuar në Ballkan. Së pari, në fillim të viteve 1980, vendet e Evropës lindore po kalonin një krizë ekonomike të pasuar nga sanksione dhe konflikte të ndryshme politike që krijuan bazat për shfaqjen e GKO-ve.³ Për më tepër, faktorët socialë dhe vakumi ligjor dhe institucional, gjatë periudhës së tranzicionit, kontribuan në zhvillimin e krimit të organizuar. Pas një periudhe të shkurtër, Ballkani u bë një nga epiqendrat më të rëndësishme të krimit të organizuar ndërkombëtar.⁴ Këto modele të krimit të organizuar dhe korrupsionit kanë qenë shkatërruese në territoret e BP6. Në kohën e integritimit evropian, kërcënimet e KO dhe pasojat që ai lë në komunitetet dhe institucionet meritojnë vëmendje dhe trajtim më të madh në mënyrë që të shtypet nga të gjithë aktorët.

Disa nga faktorët kryesorë që kanë kontribuar në zhvillimin e krimit të organizuar në Ballkan janë pozicioni gjeografik (rruga ballkanike), kriza ekonomike, korrupsioni, sanksionet kundër ish-Jugosllavisë, embargoja e armëve, tranzicioni, përfshirja e zyrtarëve në veprimtari të paligjshme, mungesa e transparencës dhe bashkëpunimit midis institucioneve dhe shteteve vendore dhe ndërkombëtare.⁵

Është e rëndësishme të përcaktohet saktësisht se çfarë është krimi i organizuar, për një sërë arsyesh të tilla si: për të kufizuar juridiksionin e institucioneve që luftojnë krimin e organizuar; për të theksuar objektivat e qeverive në mbrojtje të të drejtave dhe lirisë së njeriut; për të mundësuar dallimin dhe vëzhgimin e akteve të ndryshme të anëtarëve të grupeve të krimit të organizuar; për të vlerësuar dhe ndjekur shtetin, modelet dhe strukturat e krimit të organizuar dhe për të përmbushur bashkëpunimin dhe ndryshimin e informacionit në nivel ndërkombëtar.⁶ Studimet e krimit të organizuar kanë tendencë të bien dakord se është një “ndërmarrje e vazhdueshme kriminale që punon në mënyrë racionale për të përfituar nga aktivitetet e paligjshme që shpesh janë në kërkesë të madhe publike. Ekzistenca e saj e vazhdueshme mbahet përmes përdorimit të forcës, kërcënimeve, kontrollit të monopolit dhe/ose korrupsionit të zyrtarëve publikë”.⁷

Sa u përket karakteristikave të GKO-ve, një studim ka zbuluar se parashikuesit më të fortë të të qenit anëtar i GKO-ve janë të qenit mashkull, të pasurit e aktivitetit kriminal të mëparshëm dhe sjellja e dhunshme e mëparshme. Gjithashtu, sanksionet paraprake, marrëdhëniet shoqërore me subjekte të përfshira në krim të organizuar dhe një mjedis familjar problematik asocohen me shanse më të mëdha të rekrutimit të ardhshëm të krimit të organizuar.⁸ Shumë nga këto tipare janë të ngjashme me GKO-të në BP6 dhe disa prej tyre janë trajtuar në raportin e Zyrës së Kombeve të Bashkuara për Drogën dhe Krimin (UN ODC) për matjen e KO në Ballkanin perëndimor nga viti 2020.⁹ Njohja e këtyre tipareve dhe faktorëve të GKO-ve në BP6 duhet të ndihmojë autoritetet dhe shoqëritë për të parandaluar dhe hetuar krimin e organizuar në rajon.

Metodologjia dhe objektivat u përcaktuan termave të referencës të hartuara. Të dhënat dhe informacionet e përdorura në këtë raport janë mbledhur nga burime primare dhe sekondare.

Burimet primare përfshijnë dy lloje të të dhënave të mbledhura në procesin e hulumtimit. Së pari, janë mbledhur të dhëna cilësore nëpërmjet intervistave të kryera me ekspertë të krimit të organizuar: oficerë të zbatimit të ligjit, prokurorë, gjyqtarë, gazetarë investigativë dhe përfaqësues të shoqërisë civile. Së dyti, studiuesit ndoqën njoftimet e policisë nga të gjitha BP6 lidhur me arrestimet dhe konfiskimet që mund të lidheshin me grupet e organizuara kriminale. Të dhënat u mblodhën nga fillimi i janarit deri në fund të qershorit 2022. Ky hulumtim miraton përkufizimin e GKO-ve nga Konventa e Kombeve të Bashkuara për Krimin e Organizuar Transnacional (UN CTOC). Të dhënat nga njoftimet shërbejnë për vëzhgimin e tendencave dhe fenomeneve të fundit të aktiviteteve kriminale në grup.

Konventa e Kombeve të Bashkuara kundër Krimit të Organizuar Transnacional përkufizon një grup kriminal të organizuar si një grup të strukturuar prej tre ose më shumë personash, që ekziston për një periudhë kohore dhe vepron me qëllim kryerjen e një ose më shumë krimeve të rënda ose veprave penale të përcaktuara në përputhje me këtë Konventë, me qëllim përfitimin, drejtpërdrejt ose tërthorazi, financiar ose përfitime të tjera materiale". Sipas kësaj Konvente, krimi i rëndë do të thotë "sjellje që përbën vepër penale që dënohet me maksimumin e heqjes së lirisë prej të paktën katër vjetësh ose një dënim më të rëndë".¹⁰

Burimet dytësore përfshijnë shumë raporte dhe dokumente zyrtare që trajtojnë krimin e organizuar, statistika zyrtare, studime dhe kërkime mbi krimin e organizuar. Ne kemi përdorur raportet kombëtare të vlerësimit të kërcënimit të krimeve të rënda dhe të organizuara (SOCTA) (që kanë qenë në dispozicion), raporte nga zyrat kombëtare të statistikave, raporte vjetore nga policia, raporte vjetore nga prokuroritë dhe gjykatat, si dhe studime kërkimore dhe artikuj hetimorë.

Për të identifikuar tendencat dhe modelet aktuale të GKO-ve në rajon, studiuesit intervistuan 19 ekspertë në fushën e krimit të organizuar nga BP6. Për më tepër, u identifikuan 125 njoftime policore që kanë karakteristika të arrestimit të lidhura me krimin e organizuar, sipas përkufizimit të CTOC të OKB-së për një grup të organizuar kriminal. Këto të dhëna parësore u krahasuan dhe u analizuan së bashku me burimet dytësore.

Kjo analizë nuk është pa kufizimet. Mungesa e të dhënave dhe informacioni i pakët e kufizuan kapacitetin e studimit. Të dhënat cilësore mund të duken subjektive në disa raste; për këtë arsye, ato interpretohen në mënyrë të duhur dhe kontrollohen së dyti nga burimet e tjera. Të dhënat sasiore nga burimet zyrtare ishin përpunuar tashmë nga subjektet e tjera dhe si rrjedhojë janë paraqitur këtu në formën e një produkti përfundimtar. Nga ana tjetër, të dhënat e mbledhura pas njoftimeve të policisë janë të dhënat tona primare. Ato kanë disa kufizime të marra në konsideratë nëpërmjet raportit dhe kontabilizimit të tyre në analizë. Së pari, njoftimet i referohen arrestimeve dhe konfiskimeve që përfshijnë tre ose më shumë persona, për krimet e përcaktuara nga CTOC e OKB-së. Megjithatë, ata jo domosdoshmërisht përndiqen si grupe të organizuara kriminale. Së dyti, faqet e internetit të policisë mund të mos raportojnë për disa nga arrestimet që kanë ndodhur, por që janë pasuar nga media dhe publiku.¹¹ Studimi i mëparshëm në Serbi gjen se disa krime janë mbiraportuar ndërsa të tjera janë nënraportuar nga policia.¹² Megjithatë, këto lloj të dhënash tregojnë tendencat më të fundit në lidhje me grupet kriminale, dhe nuk janë informacion zyrtar për numrin e krimeve të organizuara të përpunuara. Ato kanë ndihmuar në sigurimin e një këndvështrimi për treguesit dhe karakteristikat e mundshme të GKO-ve. Prandaj, paraqiten me gjithë kufizimet e tyre.

Hartëzimi i grupeve të organizuara kriminale në Ballkanin Perëndimor: Si bëhet biznesi?

Nivel kombëtar ose ndërkombëtar: Deri ku shtrihen GKO-të e BP6?

OGK-të më të mëdha nga Shqipëria, Mali i Zi dhe Serbia liderë në një nivel ndërkombëtar

40-60% e aktiviteteve të kryera në nivel ndërkombëtar

Aktiviteti kryesor - tregtia me drogat e paligjshme

Krimi i organizuar në BP6 vepron në nivel kombëtar dhe ndërkombëtar. Ky studim zbulon se në disa shtete të BB6, GKO-të shërbejnë kryesisht si lehtësues të GKO-ve më të mëdha, ndërsa në shtete të tjera janë udhëheqësit kryesorë të KO-së në rajon dhe më gjerë. Për shembull, GKO-të nga Shqipëria bashkëpunojnë me kriminelët e vendeve kufitare, si dhe me vendet e Evropës Perëndimore dhe Amerikës Latine. Vlerësohet se rreth 60% e veprimtarive kriminale të tyre janë transnacionale, të lidhura kryesisht me trafikun e drogës dhe transferimin ndërkufitar të parave në të gatshme.¹³ 40% të veprimtarive të GKO-ve kryhen brenda kufijve shtetërorë dhe zakonisht kanë të bëjnë me grabitjet, krimin në internet, shpërndarjen e drogës dhe në më pak shkallë prostitucionin.

Në mënyrë të ngjashme, GKO-të malazeze që operojnë ndërkombëtarisht janë kryesisht të përfshira në trafikun e drogës nga Amerika Latine në Evropë. Në shpërndarjen e kokainës, ata formojnë rrjetin kriminal ballkanik, së bashku me GKO-të nga Serbia, Kroacia, Sllovenia, Shqipëria dhe Bosnja dhe Hercegovina. Sipas Vlerësimit të Kërcënimit të Krimin Serioz dhe të Organizuar të Malit të Zi (SOCTA), GKO-të kanë formuar një rrjet bashkëpunëtorësh për shpërndarjen e drogës në disa vende të Evropës Perëndimore nga viti 2017 deri në vitin 2021. Përveç kësaj, ata janë pjesëmarrës aktivë në prodhimin më të madh të kanabisit në Gjermani dhe Spanjë dhe në shpërndarjen e mëtejshme.¹⁴

SOCTA serbe vlerëson gjithashtu se 40% e GKO-ve operojnë në dy ose më shumë shtete ndërsa të tjerët kryejnë veprimtaritë e tyre vetëm brenda shtetit. Në nivel ndërkombëtar, GKO-të janë të pranishme në tregjet e paligjshme të drogës dhe armëve të zjarrit, megjithëse anjëherë nuk ka pasur GKO që përqëndrohen vetëm në trafikimin e armëve të zjarrit dhe eksplozivëve.¹⁵

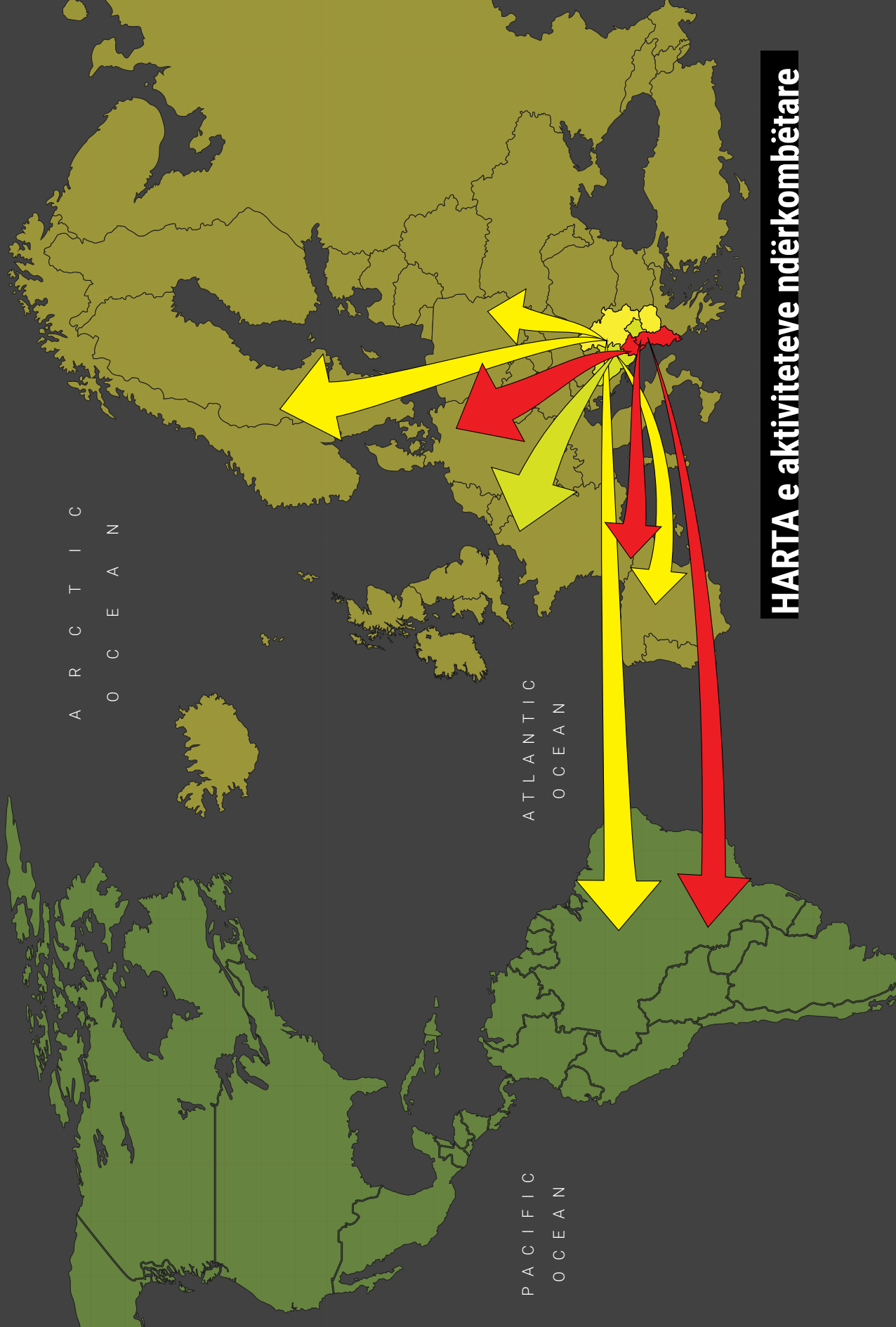
Europol-i kohët e fundit komunikoi “çmontimin e kartelit të Ballkanit që trafikonte kokainë nga Amerika e Jugut në Evropë”, në një operacion ndërkufitar që përfshinte autoritetet e zbatimit të ligjit nga Kroacia, Italia, Mali i Zi, Holanda, Portugalia, Serbia, Sllovenia dhe Spanja. Gjatë hetimit, i cili zgjati nga viti 2019, 41 të dyshuar u arrestuan dhe u ndoqën penalisht në Kroaci, Itali, Mal të Zi, Holandë, Serbi, Slloveni dhe Portugali.¹⁶

Ndonse karteli i Ballkanit si term përmendet nga forcat e ligjit si Europol dhe media në trafikun e kokainës, ekzistenca e një karteli të tillë nuk është gjetur ende teorikisht. U identifikuan organizata të mëdha kriminale që përfshinin kontrabandën e kokainës nga Amerika Latine në Evropë, të tilla si klani i Šarić (i zhvilluar në Mal të Zi dhe Serbi) ose Tito dhe Dino (me origjinë nga Bosnja dhe Hercegovina). Megjithatë, nuk mund të thuhet se ka një kartel ballkanik si të tillë, pasi asnjë organizatë kriminale në BP nuk ka përfshirë elementet e saja për të prodhuar kokainë dhe për të përmbyllur zinxhirin e biznesit të drogës.¹⁷

Nga ana tjetër, nuk ka prova se GKO-të nga Bosnja, Kosova ose Maqedonia e Veriut veprojnë si autorët dhe nxitësit kryesorë të krimit të organizuar ndërkombëtarisht. Megjithëse GKO-të nga Maqedonia e Veriut veprojnë ndërkombëtarisht në disa nivele, nuk ka asnjë dëshmi se ndonjëri prej tyre është udhëheqës i procesit. Sipas raportit të Ministrisë së punëve të brendshme të vitit 2021, prej 10 GKO-ve të përfshira në trafikimin e paligjshëm të drogës, 7 (70%) operonin në nivel ndërkombëtar.¹⁸ Kjo konfirmohet në intervistat¹⁹, duke bërë të qartë se pozicioni gjeografik i Maqedonisë së Veriut mundëson operacion ndërkombëtar dhe bashkëpunim midis GKO-ve. Nga ana tjetër, grupet me tendencë për të vepruar në nivel kombëtar zakonisht abuzojnë me kompetencat e tyre nga pozicioni zyrtar që mbajnë brenda sistemit.

Informacioni nënkupton gjithashtu se shtetasit boshnjakë në të shumtën e rasteve janë nxitës, por rrallëherë udhëheqës të veprimtarive të organizuara kriminale që veprojnë jashtë shtetit. Në të njëjtën kohë, disa nga GKO-të veprojnë vetëm brenda shtetit. Kësisoj, në Kosovë asnjë shifër e KO nuk e arrin vetë nivelin ndërkombëtar të funksionimit. Shumica e tyre shërbejnë si lehtësues për GKO-të e mëdha të rajonit. Për shembull, ka një trend në rritje të krimit të organizuar në trafikimin e heroinës nga Turqia, të menaxhuar nga grupet turke.²⁰

ARCTIC
OCEAN

ATLANTIC
OCEAN

PACIFIC
OCEAN

HARTA e aktiviteve ndërkombëtare

Specializimi i GKO-ve të BP-së: Sa i diversifikojnë aktivitetet e paligjshme?

Rreth 50% janë poli-kriminale
(kryerja e më shumë se një lloji krimi)

Grupet më të mëdha janë të specializuara, grupet më të vogla veprojnë në mënyrë oportuniste.

Trafikimi i drogës është i specializuar veçmas për kokainë, heroinë, marihuanë.

Ngjashëm me tendencën e GKO-ve më të mëdha për të vepruar vetë në një nivel ndërkombëtar, ata kanë tendencë të specializohen edhe në aktivitete kriminale. Nga ana tjetër, grupet më të vogla mund të veprojnë në mënyrë oportuniste dhe të kalojnë nga një aktivitet në tjetrin. Shumica e grupeve në BP6 janë poli-kriminale (të përfshira në më shumë se një aktivitet kriminal). Megjithatë, tendencat e fundit në Bashkimin Evropian tregojnë se poli-kriminaliteti i grupeve është në rënie graduale, nga 45% në raportin SOCTA 2017²¹ të Europol në 40% në 2021²².

Një mbizotërim i ngjashëm gjendet në BP6. Për shembull, në SOCTA të Maqedonisë së Veriut nga viti 2015, 43% e GKO-ve të specializuara në një lloj krimi, 26% e GKO-ve ishin të orientuara në mënyrë poli-kriminale dhe vepronin në disa fusha, ndërsa 20% ishin kryesisht të angazhuar në një biznes kriminal, por kryenin disa krime të tjera herë pas here. Në Serbi, shumica e GKO-ve janë poli-kriminale, por më të mëdhatë janë të specializuara në trafikun e drogës. GKO-të në Shqipëri gjithashtu priren të specializohen në trafikun e drogës, pavarësisht nga lloji i drogës.

GKO-të malazeze janë specializuar më së shumti në kontrabandën dhe shpërndarjen e drogës, pasuar nga kontrabanda e cigareve. Kjo është kryesisht në nivel ndërkombëtar, ku kokaina është lloji më i përhapur i drogës, por ka edhe GKO të specializuara në shpërndarjen e heroinës ose marihuanës. Kohët e fundit, grupet e përfshira në shpërndarjen e heroinës dhe marihuanës tentuan të krijojnë rrjete me grupet e përfshira në trafikun e kokainës dhe të përdorin rrugët e tyre për shpërndarjen. GKO-të malazeze janë njohur gjithashtu si "agjenci për rekrutimin e marinarëve dhe ekuipazhit të anijeve jashtë shtetit", të specializuara në transportin e kokainës. Kjo është karakteristikë e grupeve kriminale nga jugu i Malit të Zi, të cilat rekrutojnë njerëz që supozohej të fillonin një karrierë si marinarë për shkak të pozitës së tyre gjeografike.²³ Është vënë re gjithashtu se strukturat kriminale të angazhuara në kontrabandën e kokainës filluan me kultivimin e marihuanës dhe aktivitetet e kontrabandës në vendet evropiane, kryesisht në Spanjë dhe pjesë të Gjermanisë.

Nga ana tjetër, GKO-të më të vogla mund të kalojnë nga një aktivitet kriminal në tjetrin, në varësi të situatës dhe mundësive për të kryer një krim. Në BdeH, ka shembuj të GKO-ve që kryejnë vjedhje të makinave dhe kontrabandojnë drogë ose përfshihen në kontrabandën e emigrantëve dhe trafikimin njerëzor. Për shembull, GKO-të që u formuan për të kryer vjedhje kaluan në trafik droge duke trafikuar rreth 25 kg në javë.²⁴

Sofistikimi i metodave të krimit të organizuar: I dhunshëm apo jo?

Në përgjithësi, ekziston një trend të dhunës në rënie

por GKO-të e mëdha prodhojnë më shumë dhunë

Aplikimi i metodave të dhunshme bëhet për të mbrojtur mallrat kontrabandë, për të disiplinuar anëtarët e vetë grupit dhe për të luftuar për tregun

Si burimet kryesore ashtu dhe ato dytësore treguan një prirje në rënie të dhunës së kryer nga GKO-të. Sidoqoftë, GKO më të mëdha prodhojnë më shumë dhunë kur luftojnë për tregun dhe kur mbajnë disiplinë brenda organizatave. Kjo rezultoi në shumë vrasje të ngjashme me ato të mafias, më së shumti në Serbi dhe Malin e Zi, por edhe më gjerë në Evropë. Andaj, dhuna kryesisht shërben për të lehtësuar veprimtari të tjera dhe kryesisht praktikohet në rastet e zhatjes dhe grabitjeve për profit. Për shembull, dhuna është tipike e GKO-ve shqiptare që veprojnë në trafikun e drogës dhe zhatjen kur kontrollojnë territorin, furnizojnë linjat dhe burimet. Kryeht kryesisht nga vrasës me pagesë. Megjithatë, ajo ka gjithashtu një prirje në rënie midis GKO-ve të fuqishme pasi ato priren të shkojnë drejt metodave më të sofistikuar, kalimit në veprimtari të lejuara dhe mbështetjes në nivele më të larta shtetërore dhe politike.

Nga ana tjetër, Serbia dhe Mali i Zi ishin të goditura nga GKO-të që luftonin dhunshëm për tregjet. Kjo u referohet dy klaneve që merren me kokainë, lufta e të cilëve në periudhën midis 2017 dhe 2021 rezultoi në mbi 60 vrasje mafioze, e cila është identifikuar edhe në SOCTA malazeze. Për më tepër, megjithëse nuk pati përplasje midis dy klaneve gjatë vitit 2021, vrasjet e lidhura me luftën midis këtyre dy klaneve vazhduan në mes të qershorit 2022.²⁵

Vala e parë e dhunës midis dy klaneve më të njohura malazeze (Škaljari dhe Kavač) ndodhi në vitin 2015. Kjo shkaktoi një seri incidentesh të dhunshme që përfshinin grupe kriminale nga Serbia dhe Mali i Zi, të cilat mbanin anën e njërit apo tjetrit duke çuar në një shpërthim dhune jashtë Malit të Zi, rajonit dhe disa vendeve evropiane gjithashtu (vrasjet ndodhën në Malaga, Berlin, Amsterdam, Athinë, Kiev).²⁶ Dhuna ndodh për arsye të ndryshme, dhe frekuenca, dukshmëria dhe kohëzgjatja e saj janë rezultate të faktorëve të veçantë. Këto përfshijnë një shkallë të lartë konkurrence midis dy grupeve (dhe të tjerëve) – për një pjesë në trafikun e kokainës për të cilën ia vlen të luftosh. Kjo pasohet nga një grup i mjaftueshëm të rinjsh që janë të gatshëm të vdesin për të, dhe një shkallë të qeverisjes kriminale që mundëson vazhdimin e konfliktit.²⁷

Lufta midis këtyre klaneve Škaljari dhe Kavač ka përfshirë vrasje dhe përdorimin e eksplozivëve, bombave dhe snajperëve. Anëtarë të familjes janë vrarë, si dhe disa viktime kolaterale. GKO-të punësuan profesionistë dhe amatorë për vrasjet - në varësi të asaj se kush planifikohej të likuidohej. Ata gjithashtu punësuan të huaj, disa prej tyre ishin ushtarë të trajnuar të njohur si "mercenarë".²⁸ Brutaliteti i këtyre akteve pasqyrohet edhe në mënyrën e kryerjes së krimeve të rënda me rritjen e përdorimit të mjeteve shpërthyes me fuqi të madhe shkatërruese. Kohët e fundit, një nga anëtarët e dyshuar të rangut të lartë të një prej klaneve u vra me të paktën tetë goditje ndërsa ishte ulur në restorantin në një shëtitore pranë Qytetit të Vjetër të Budvës.²⁹

Siç mund të shihet, shumica e dhunës e nxitur nga këto GKO është përhapur nëpër Mal të Zi dhe Serbi, dhe edhe më gjerë në Evropë. Sipas SOCTA-s serbe nga viti 2019, 5 GKO (18%) praktikojnë metoda të dhunshme. Në Beograd dhe Novi Sad, rrjetet kriminale janë të përhapura dhe kanë lidhje të mira që mundësojnë kontrollin e tregut dhe anëtarëve. Ngjashëm me modelin e gjetur në Shqipëri, ata përdorin frikësimin për të kontrolluar komunitetet lokale, zhvatjen, tregjet kriminale dhe lidhjet politike.³⁰

Media investigative Krik dhe Radio Evropa e Lirë zbuluan se 110 vrasje në Serbi, nga janari 2012 deri në fund të vitit 2020, ishin të lidhura me krimin e organizuar mafioz. Prej tyre 110 janë zgjidhur, 11 janë në proces gjyqimi, 15 janë në proces dhe 16 raste kanë të dyshuar ndërsa 68 jo.³¹ Përveç kësaj, GKO-të praktikojnë dhunë për të disiplinuar anëtarët e tyre dhe për të luftuar me grupet rivale për tregjet kriminale. Shumica e rasteve janë nga lufta midis klaneve Škaljari dhe Kavač. Në tabloidet serbe, ndodhet gjithashtu një histori e Veljko Belivuk, udhëheqës i arrestuar i një prej GKO-ve që ka bashkëpunuar me klanin Kavač. Kjo çështje është e lidhur me 7 vrasje.³²

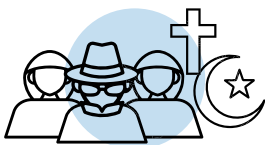
Informacionet nga Bosnja dhe Hercegovina, Kosova dhe Maqedonia e Veriut tregojnë se dhuna, në përgjithësi, është në rënie në mesin e GKO-ve për shkak të metodave më të sofistikuar. Dhuna përdoret më së shumti në raste të izoluara brenda grupit ose midis grupeve. Për shkak të strukturës hierarkike, dhuna praktikohet për të ruajtur disiplinën brenda grupeve dhe për të marrë fuqi dhe respekt në mjedisin e tyre. Për shembull, në Maqedoninë e Veriut, kjo bëhet kryesisht nga GKO-të e përfshira në trafikun e drogës dhe zhvatjen, duke përdorur frikësimin personal ose në internet dhe telefon, armët dhe dëmtimin e pronës.³³

Dhuna dhe vrasja janë të rralla midis GKO-ve në Kosovë për dy arsye kryesore. Së pari, konfrontimet sporadike të dhunshme nxiten nga gjakmarrja që rrjedh nga Kanuni (ligji i përbashkët i shqiptarëve që u përdor për qeverisje në mungesë të ligjeve shtetërore). Hakmarrja për vrasje, e cila është paraparë me ligjin e zakonshëm të lartpërmendur, është një dukuri e zakonshme në Kosovë. Prandaj, përdorimi i dhunës potencialisht do të çonte në një cikël të pafund të vrasjeve/përdorimit të dhunës, gjë që mund të përkthehet në humbje të burimeve financiare dhe njerëzore. Së dyti, grupet nuk janë aq të mëdha, kështu që çdo konfrontim i mundshëm do të dobësonte më tej grupin, do të humbte anëtarët dhe do të ekspozohej ndaj autoriteteve.

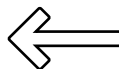
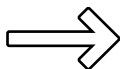

Origjina dhe struktura e GKO në BP6: Sa rëndësi kanë kombësia, etnia dhe marrëdhëniet familjare?

Anëtarët kanë origjinë dhe etni të përbashkët

GKO-të shpesh marrin emrin sipas vendit të origjinës ose vendndodhjes gjeografike

KO nxitet nga përfitimi, prapavija nuk është një pengesë për bashkëpunim midis GKO-ve të ndryshme

Është vënë re se shumë GKO janë krijuar nga anëtarë me origjinë dhe histori të përbashkët. Disa nga GKO-të janë të lidhura fort përmes lidhjeve familjare dhe fisnore, duke pasur të përbashkët si origjinën etnike ashtu dhe atë kombëtare. Nëse mjedisi është multi-etnik dhe i shumëllojshëm, GKO-të gjithashtu do të kenë anëtarë nga grupe të ndryshme. Për shembull, struktura etnike e GKO boshnjake është e shumëllojshme dhe përbëhet nga të gjitha kombet, duke përfshirë romët dhe malazezët.

Megjithatë, GKO më të forta dhe më të mëdha kanë tendencë të kenë të njëjtën origjinë. Dhe ky është modeli që gjendet në shumicën e BP6. Për shembull, në Kosovë, anëtarët e GKO-ve janë kryesisht serbë ose shqiptarë, varësisht nga vendndodhja gjeografike e grupeve. Megjithatë, mund të përfshihen etni të tjera si komunitetet turke ose rome. Në Shqipëri, GKO-të e mirëthemeluara kanë lidhje të thella familjare dhe besim midis anëtarëve. Është gjetur gjithashtu se disa nga anëtarët mund të kenë të njëjtat vendlindje dhe rrugë jetese. Për shembull, Škaljari dhe Kavač janë vende në Malin e Zi, me të cilat janë emëruar dy klane të njohura, klani Škaljari dhe klani Kavač, dhe anëtarët e tyre janë rekrutuar nga këto vende. Në Maqedoninë e Veriut, tre grupe kryesore kriminale veprojnë nga fshatrat Haraçinë, Kondovë dhe Gërçec.³⁴

Këto lloj lidhjesh sociale dhe kulturore midis udhëheqësve dhe anëtarëve të GKO-ve i kanë ndihmuar ata të zhvillojnë rrjete kriminale të besueshme. Ata gjithashtu rekrutojnë anëtarë të rinj nga vendet e tyre të origjinës, duke sjellë njerëz të besueshëm në GKO-të e tyre. Për më tepër, në raportin e fundit të autoriteteve malazeze të SOCTA-s u gjetën modele lidhur me origjinën e GKO-ve që tregojnë drogë të paligjshme. Për shembull, trafikantët e heroinës zakonisht vijnë nga i njëjti vend (në veri të Malit të Zi) dhe anëtarët e tyre janë shtetas të Kosovës, Shqipërisë dhe Turqisë. Trafikantët e marihuanës janë strukturuar në mënyrë të ngjashme me grupet e heroinës, të vendosur në pjesën qendrore të vendit dhe të lidhur nga lidhjet familjare dhe etnike me Shqipërinë.

Si përfundim, etnia, kombësia dhe feja nuk janë të rëndësishme në trafikun e drogës pasi ai drejtohet vetëm nga fitimi. Në përgjithësi, konstatohet se në të njëjtën kohë GKO-të motivohen fort duke gjeneruar fitim të paligjshëm. Kjo do të thotë se konfliktet e kaluara kombëtare dhe etnike si lufta civile jugosllave nuk janë pengesë që GKO-të me origjinë të ndryshme të bashkëpunojnë në një nivel ndërkombëtar dhe të marrin pjesë në të ashtuquajturin rrjet kriminal ballkanik.³⁵ Përveç kësaj, një tjetër tipar i rëndësishëm i GKO-ve në Ballkanin Perëndimor është huliganizmi. Është zbuluar se që nga vitet 1990 udhëheqësit dhe anëtarët e grupeve të huliganëve të futbollit kishin lidhje me aktivitete të organizuara kriminale.³⁶

Krimi i organizuar është aktivitet i nxitur nga fitimi. Prandaj, dallimet në kombësi dhe etni nuk i ndalojnë GKO-të që të bashkëpunojnë dhe krijojnë rrjete kriminale brenda BP6 dhe jashtë vendit. Është gjetur se GKO-të me etni shqiptare nga Kosova dhe Maqedonia e Veriut bashkëpunojnë dhe të krijojnë rrjete me ato nga Kosova e Veriut dhe Serbia e Jugut kur kontrabandojnë mallra dhe emigrantë drejt Evropës. Gjithashtu, GKO malazeze kontrabandojnë drogë dhe cigare nëpër pjesë të Malit të Zi dhe Kosovës të banuara nga komunitete shqiptare. Për më tepër, autoritetet zbuluan se grupet turke, afgane dhe pakistaneze kanë bashkëpunimet e tyre në Kosovë dhe Maqedoninë e Veriut.³⁷

Hartëzimi i tendencave të fundit dhe vlerësimeve të GKO: numrat, moshë, gjinia, struktura

SHQIPËRI

Është vlerësuar se ka 15-30 GKO

nga 3-4 deri në 60 anëtarë

rreth 80% burra

20-50 vjeç, në varësi të rolit/veprimtarisë kriminale

Trafiku i drogës

Kontrabanda e emigrantëve

Prostitucioni/trafiku njerëzor

Krimi kibernetik

pastrimi i parave

Njoftimet e policisë:

43 arrestime

11.8 arrestime/grup

90% meshkuj

34.5 moshë mesatare

Nuk ka vlerësime zyrtare të GKO-ve në Shqipëri, por ka lëvizje drejt zhvillimit të metodologjisë SOCTA, e cila pritet të miratohet së shpejti.³⁸ Sipas informacionit nga raporti më i fundit i Zyrës së Prokurorisë Speciale³⁹, si dhe informacionit të mbledhur në intervista, llojet kryesore të krimit të kryera nga GKO-të në Shqipëri janë, përkatësisht, trafikimi i drogës, kontrabanda e emigrantëve, prostitucioni (trafikimi njerëzor), krimi kibernetik, së bashku me pastrimin e parave. Gjithashtu është vënë re se GKO-të shqiptare të mirëorganizuar kanë tendencë të zgjerojnë aktivitetet e tyre në fusha të shumëllojshme të bizneseve të tilla si ndërtimi ose industritë e mikpritjes.

Nga informacioni cilësor i mbledhur në procesin e kërkimit, vlerësohet se ka midis 15 dhe 30 GKO të krijuara në Shqipëri - kryesisht në Tiranë, Durrës, Elbasan, Shkodër, Vlorë, Krujë.⁴⁰ Përveç kësaj, numri më i lartë i arrestimeve në grup regjistrohet nga njoftimet e policisë në Shqipëri – 43. Kjo gjithashtu mund të sugjerojë se shumë GKO nuk janë të regjistruara ose të identifikuara nga sektori i sigurisë, por duhet të theksohet se jo çdo arrestim i grupit paraqet një grup të organizuar kriminal dhe as nuk ka garanci se do të ndiqet penalisht si krim i organizuar.

GKO-të mund të jenë pak a shumë të mëdha, nga 3-4 në 10-15 ose 20 anëtarë. Grupet më të mëdha që veprojnë në nivel ndërkombëtar mund të kenë 50 deri në 60 anëtarë, si ato në Itali⁴¹. Mund të vihet re që GKO-të janë rritur me shpejtësi kohët e fundit që kur kërkimet e kaluara zbuluan grupe deri në 17 anëtarë (Banda e Durrësit).⁴² Në njoftimet e policisë, arrestimet në grup kanë mesataren më të madhe të të arrestuarve në krahasim me të tjerët në BP6 – 11.8; por rastet individuale të arrestimit në grup me numër të lartë mund të jenë duke e nxitur këtë. Ka pasur dy njoftime për 101 dhe 71 të dyshuar për trafik të paligjshëm të drogës dhe mashtrim në një call centre.⁴³ Megjithatë, është e dukshme se GKO-të nga Shqipëria, së bashku me GKO-të nga Mali i Zi dhe Serbia, kanë më shumë anëtarë dhe formojnë grupe më të mëdha se në pjesën tjetër të BP6.

Lidhur me strukturën gjinore të GKO në Shqipëri, shumica e anëtarëve janë burra, rreth 80%, ndërsa gratë nuk luajnë role kritike.⁴⁴ Në njoftimet e policisë, burrat janë edhe më mbizotërues, duke përbërë 89.5% të të dyshuarve. Mosha e anëtarëve varet nga veprimtaria e paligjshme. Korrierët e drogës zakonisht janë adoleshentë, ndërsa të tjerët janë midis 30 dhe 40 vjeç. Është vënë re se individët e përfshirë në kontrabandën e armëve janë më të vjetër, nga 40 në 50 vjeç. Në mënyrë tipike, udhëheqësit janë në të 50-at e tyre, ndërsa anëtarët më ulët në nivel hierarkik janë nga 25 deri në 30 vjeç. Kjo konfirmohet edhe në njoftimet e policisë, ku mosha mesatare është 34.5 vjeç. Anëtarët e GKO janë shqiptarë dhe përgjithësisht nuk ka anëtarë të ndonjë pakice të caktuar. Një tipar i rëndësishëm i GKO-ve të forta është besimi dhe lidhjet familjare. Lidhjet familjare nuk janë të nevojshme për të ndërtuar besimin midis GKO-ve; megjithatë, jetëgjatësia e GKO-ve bazohet kryesisht në besimin e ndërtuar mbi lidhjet familjare.⁴⁵

BOSNJA DHE HERCEGOVINA

Është vlerësuar se ka 5-10 GKO

0-15 anëtarë, 35 moshë mesatare

Trafiku i drogës

Kontrabanda e emigrantëve

Prostitucioni/
trafiku njerëzor

Kontrabanda e mallrave

Njoftimet e policisë:

24 arrestime në grup

7.1 arrestime/grup

34.5 moshë mesatare

Ashtu si dhe në Shqipëri, nuk ka vlerësime zyrtare për grupet e krimit të organizuar as në Bosnje-Hercegovinë. SOCTA është gjithashtu në zhvillim e sipër.⁴⁶ Të dhënat e pakta në lidhje me krimin e organizuar sugjerojnë se llojet më të zakonshme të krimit të kryera nga GKO-të janë, përkatësisht, trafikimi i paligjshëm i drogës, kontrabanda e emigrantëve dhe trafikimi njerëzor, kontrabanda e mallrave, krimi kibernetik dhe vjedhja e automjeteve, të mbështetura nga tregtia e paligjshme e armëve të zjarrit dhe eksplozivëve dhe pastrimi i parave.⁴⁷ Bazuar në informacionin e mbledhur në procesin e kërkimit, vlerësohet se rreth 5 deri 10 GKO veprojnë në BiH, me rreth 10-15 anëtarë.

Me sa duket aktualisht nuk ka GKO të mëdha të identifikuara në publik dhe media. Në 24 njoftimet e policisë për arrestimet e grupeve kriminale në gjysmën e parë të vitit 2022, numri mesatar i të dyshuarve është 7.1, gjë që i vendos këto grupe vetëm pak më pas atyre të regjistruara në Shqipëri dhe Maqedoninë e Veriut.

Lidhur me strukturën e grupeve kriminale, të dhënat cilësore thonë se anëtarët janë zakonisht rreth 35 vjeç, ngjashëm me rezultatin e njoftimeve policore (34.5 moshë mesatare nga 12 anëtarët moshë e të cilëve është raportuar). Në ato njoftime, informacioni gjinor nuk ishte i disponueshëm, as nuk ka një burim tjetër në të. Zakonisht, roli i grave është në aktivitetet lehtësuese dhe logjistike. Për shembull, ato kanë një rol në kontrollin e grave të tjera në procesin e trafikimit njerëzor dhe prostitucionit. Në raste të rralla, gratë janë bërë udhëheqëse dhe anëtare me ndikim në GKO-të boshnjake.

Gjithashtu, është gjetur se struktura etnike e GKO boshnjake është e shumëllojshme dhe përbëhet nga të gjitha kombet, duke përfshirë romët dhe malazezët. Të intervistuarit gjithashtu zbuluan se civilët kanë qenë të përfshirë në operacionet e krimit të organizuar; siç janë inxhinierët mekanikë që ndihmojnë në krijimin e pajisjeve për të hapur drynat, mjekët që ndërhyjnë në rastet e lëndimeve të anëtarëve të GKO, ose ekspertët ekonomikë dhe financiarë që ndihmojnë në pastrimin e parave.

KOSOVË

Policia neutralizoi GKO:

37   **28**   **49**
2019   2020   2021

Mosha e përlogaritur 20-65 vjeç në varësi të llojit të krimit

Trafik droge

Kontrabandë
mallrash

Njoftimet e policisë:

8 arrestime në grup

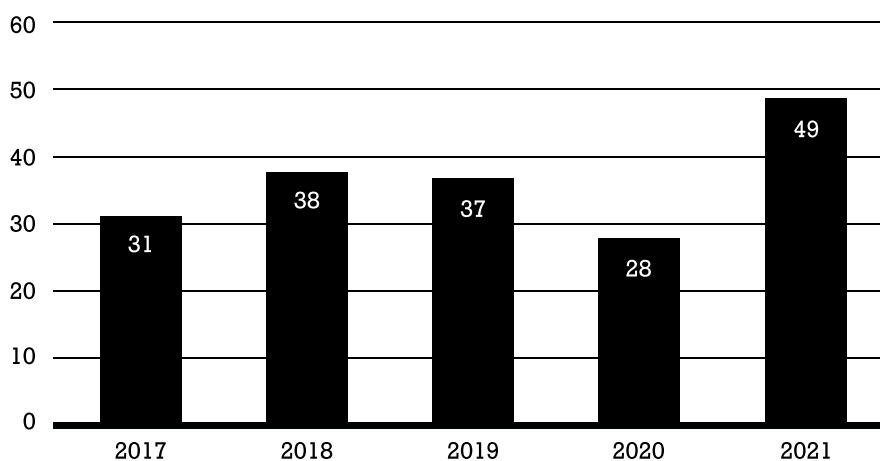
4.25 persona/grup

meshkuj 80%

31.8 mosha mesatare

Kosova 2021	Të raportuar	Të dënuar
KO	148	15
Pastrim parash	19	0
Korrupsion	282	1
Kontrabanda e emigrantëve	11	0

Tabela 1. Struktura e rasteve të krimit të organizuar dhe serioz në Kosovë. Burimi: Raporti vjetor (2021) i mekanizmit ndërinstitucional të ndjekjes së veprave penale karakteristike nga Këshilli Prokurorial i Kosovës.

Figura 4. GKO-të e neutralizuara në Kosovë. Burimi: Raportet vjetore të punës së policisë së Kosovës.

Trafikimi i paligjshëm i drogës është gjithashtu aktiviteti kryesor kriminal i kryer nga grupet e organizuara kriminale në Kosovë.⁴⁸ Vlerësohet se 60-70% e hetimeve penale janë të lidhura me trafikun e drogës.⁴⁹ Kjo pasohet nga kontrabanda e mallrave, veçanërisht cigareve, që përfshijnë GKO nga Mali i Zi, megjithëse ky aktivitet lehtësohet kryesisht në Kosovë dhe nuk kryhet nga GKO nga Kosova.⁵⁰ Nuk ekzistojnë vlerësime zyrtare të GKO-ve në Kosovë. Raporti i fundit i SOCTA-s ishte për 2014-2015⁵¹ dhe i riu pritet në të ardhmen⁽⁵²⁾. Megjithatë, policia publikon raporte vjetore të punës (Figura) me informacion mbi GKO-të e neutralizuara.⁵³ Këto raporte thonë se 49 GKO janë neutralizuar në 2021⁵⁴, duke vazhduar trendin në rritje nga 2019 (37)⁵⁵ dhe 2020 (28)⁵⁶ (Tabela). Kemi regjistruar tetë njoftime për arrestime në grup nga policia me 4.25 persona për grup, kështu që do të ishte interesante të krahasohej ky informacion me raportin e ri për vitin 2022.

Informacioni në lidhje me strukturën e tyre sugjeron se anëtarët e GKO-së të angazhuar në trafikimin e drogës, mallrave dhe njerëzve janë zakonisht midis 20 dhe 40 vjeç, ndërsa ata të angazhuar si fajdexhinj janë zakonisht anëtarë më të vjetër, duke arritur deri mbi 65 vjeç. Në njoftimet e policisë, mosha mesatare e llogaritur ishte 31.8 vjeç. Roli i grave zakonisht duket se është në mbështetje të udhëheqësve meshkuj të GKO-ve ose partnerëve dhe të njohurve të tyre. Gratë janë më të pranishme në trafikimin e qenieve njerëzore për qëllime prostitucioni. Në këto raste, ato zakonisht luajnë rolin e afrimit dhe rekrutimit të grave të tjera, me idenë e qasjes më të lehtë ndaj viktimave përmes një qasjeje kolegjiale.⁵⁷ Gratë përdoren gjithashtu nga anëtarët e familjes që merren me aktivitete kriminale si një formë mbrojtjeje kur kalojnë kufijtë ose në përgjithësi zonat e ndjeshme.⁵⁸ Në njoftimet e regjistruara të policisë, femrat përfaqësonin rreth 20% të të arrestuarve.

Në përgjithësi, GKO-të në Kosovë janë të përbëra nga shqiptarë dhe serbë, në varësi të vendndodhjes gjeografike të grupeve. Etni të tjera mund të përfshihen në GKO të tilla si komuniteti turk, rom etj. GKO-të nuk janë domosdoshmërisht të kufizuara nga etnia, gjeografia dhe administrata; megjithatë, ato janë të strukturuar nga familja, vendi i origjinës (qyteti, fshati) dhe etnia.⁵⁹ Pjesa veriore e Kosovës është identifikuar si “zonë gri” dhe pikë e nxehtë e krimit të organizuar nga GI TOC.⁶⁰ Fondet e rëndësishme janë futur në Kosovën Veriore nga Serbia dhe Kosova pas periudhave të konfliktit. Popullsia atje është e shpërndarë midis etnisë shqiptare dhe serbe dhe mungesa e administratës dhe qeverisjes ka krijuar një mjedis të veçantë ku lulëzon krimi i organizuar. Shumica e aktiviteteve kriminale janë

MALI I ZI

SOCTA vlerëson

10 GKO,
nga të cilat shumica kanë mbi 30 anëtarë

Trafik droge

Kontrabandë
cigaresh

Njoftimet e policisë:

8 arrestime në grup

4.75 persona/grup

të gjithë meshkuj

34.8 moshë mesatare

kontrabandë mallrash si karburant, materiale ndërtimi, ilaçe, makina, cigare, ushqime, pije etj.

Llojet më të zakonshme të krimeve të regjistruara të kryera nga GKO-të në Malin e Zi janë tregtia e paligjshme e drogës dhe kontrabanda e cigareve. Sipas Indeksit të Krimit të Organizuar Botëror 2021, Mali i Zi është renditur i pari në trafikun e kokainës midis vendeve evropiane dhe i 14^{ti} në botë, së bashku me Italinë, e cila ka të njëjtën pozitë në të dy kategoritë.⁶¹ SOCTA malazeze nga 2021⁶² vlerëson 10 GKO aktive të rangut të lartë ndërsa në atë të mëparshmen, nga 2017, kishte 11 (35 në SOCTA për 2011, 20 në 2013⁶³). Në SOCTA-n më të re, tregohet se ato GKO kanë qeliza jashtë vendit. Sipas agjencive të zbatimit të ligjit, shumica e grupeve kanë mbi 30 anëtarë, por ka pasur disa raporte të GKO-ve me më shumë se 200 anëtarë.⁶⁴ Në tetë njoftimet e regjistruara të policisë në gjysmën e parë të vitit 2022, këto grupe nuk kanë pasur një numër kaq të lartë anëtarësh (4.75 për grup). Sidoqoftë, mund të ndodhë që këto raste të mos akuzohen penalisht si krim i organizuar.

Informacioni i mbledhur nëpërmjet studimit tregon se moshë e anëtarëve mund të ndryshojë midis 18 dhe 55 vjeç, por se kohët e fundit anëtarët më të rinj kryejnë krime më serioze (18-29 vjeç). GKO-të gjithashtu tentojnë të rekrutojnë të rinj dhe të panjohur për policinë.⁶⁵ Në njoftimet e policisë, moshë mesatare ishte 34.8 vjeç dhe nuk janë regjistruar femra, por informacioni nuk ishte i qartë lidhur me gjininë. Të intervistuarit vlerësuan se vetëm 1% janë gra dhe roli i tyre është logjistik, duke përcjellë mesazhe midis shefave dhe anëtarëve, ekspertizës financiare dhe pastrimit të parave.

Sipas SOCTA, etnia, kombësia dhe feja nuk janë të rëndësishme në trafikun e kokainës pasi ai drejtohet vetëm nga fitimi. Grupet trafikante të heroinës zakonisht vijnë nga i njëjti vend (në veri të Malit të Zi) të përziera me anëtarë nga Kosova, Shqipëria dhe Turqia. Trafikantët e marihuanës janë strukturuar në mënyrë të ngjashme me grupet e heroinës, të vendosur në pjesën qendrore të vendit, të lidhur me Shqipërinë dhe duke pasur lidhje të forta familjare dhe etnike.

Në raportin vjetor të punës për vitin 2020 të policisë malazeze, raportohet se policia ka ngritur 76 akuza penale për krim të organizuar, korrupsion të lartë, pastrim parash, terrorizëm dhe krime lufte, 95% më të larta se në vitin 2019.⁶⁶ Këto akuza përfshinin 320 persona dhe 105 subjekte juridike, që është 82% lart se vitin e mëparshëm. Në vitin 2021 janë ngritur 52 kallëzime penale, për 212 persona dhe 3 subjekte juridike. Nga këto 52, 13 ishin raste të KO dhe 80 si anëtarë të GKO-ve.⁶⁷ Kjo përbën rreth 6.15 anëtarë për grup, një mesatare disi më të lartë se ajo nga njoftimet e policisë (4.25). Kjo mund të jetë tregues se GKO-të më të mëdha nuk janë akuzuar ose se për shkak se GKO të mëdha nga Mali i Zi veprojnë ndërkombëtarisht, ato përpunohen jashtë vendit⁶⁸.

MAQEDONIA E VERIUT

Policia ka neutralizuar GKO-të:

21

2019

13

2020

14

2021

Trafik droge

Kontrabandë emigrantësh

2021:

38 GKO janë zbuluar,
380 anëtarë janë përndjekur,
42 është moshë mesatare,
2/3 janë shqiptarë dhe 1/3 maqedonas,
disa nga grupet kryesohen nga shtetas
pakistanezë dhe afganë,
95% meshkuj dhe 5% femra
(zakonisht jo në operacionet e përditshme).⁶⁹

Njoftimet e policisë:

13 arrestime në grup
7.5 persona/grup
të gjithë meshkuj
25.3 moshë mesatare

	GKO të neutralizuara	Pjesëtarë	Droga (pjesëtarë)	Kontrabanda e emigrantëve (pjesëtarë)	Korrupsion (pjesëtarë)	Krimi ekonomik dhe pastrimi i parave (pjesëtarë)
2016	12	103	5 (24)	1 (7)	1 (15)	2 (37)
2017	12	116	7 (35)	1 (23)	0 (0)	3 (54)
2018	16	102	9 (49)	3 (15)	0 (0)	1 (12)
2019	21	136	6 (19)	4 (43)	8 (57)	1 (3)
2020	13	71	6 (24)	3 (22)	3 (14)	0 (0)
2021	14	99	10 (61)	2 (19)	0 (0)	0 (0)

Tabela 4. GKO të neutralizuara në Maqedoninë e Veriut. Burimi: Raporte vjetore të punës nga policia e Maqedonisë së Veriut

Llojet më të zakonshme të krimeve të regjistruara të kryera nga GKO-të në Maqedoninë e Veriut janë tregtia e paligjshme e drogës dhe kontrabanda e emigrantëve. Në vitin 2020, policia zbuloi dhe shtypi gjithsej 13 GKO, nga të cilat 6 në fushën e trafikimit të paligjshëm të drogës dhe 3 në fushën e trafikimit të paligjshëm të emigrantëve, 3 në korrupsion dhe një grup terrorist (Tabela 4).⁷⁰ Në vitin 2021, raportohet se janë shtypur 14 GKO (99 persona të raportuar) – 10 në fushën e tregtisë së paligjshme të drogës dhe 2 në trafikimin e emigrantëve (Tabela 4). Përveç kësaj, një GKO ishte aktive në tregtinë e paligjshme të trashëgimisë kulturore dhe një në abuzimin e pushtetit dhe autoritetit.⁷¹

Në intervistën me përfaqësuesin nga policia, ne mblodhëm informacion se 38 GKO ishin zbuluar në 2021, ndërsa 380 anëtarë ishin ndjekur penalisht për OC. Mosha mesatare e tyre është 42 vjeç dhe 2/3 janë të etnisë shqiptare, ndërsa 1/3 janë maqedonas. Gjithashtu është vënë re se disa nga grupet udhëhiqen nga shtetas pakistanezë dhe afganë. Mbizotërimi gjinor ishte se 95% e anëtarëve janë meshkuj, ndërsa femrat përfaqësonin 5%. Përveç kësaj, gratë zakonisht nuk janë të përfshira në operacionet e përditshme.⁷²

Siç mund ta shohim, autoritetet janë në gjendje të identifikojnë një numër të madh GKO-sh, por jo të gjitha neutralizohen (nga 12 në 21 në vit). Përpara, nga 2013 në 2015, janë identifikuar 46 GKO, nga të cilat 31 me nivel të lartë organizimi dhe 15 me nivel të ulët.⁷³ Është vlerësuar se 63% e GKO-ve përbëhen nga 5 deri në 14 anëtarë, 22% kanë 15 e më shumë dhe 15% kanë 3-4 anëtarë.⁷⁴

Në 13 njoftimet e identifikuara të policisë për arrestimet e grupeve kriminale nga janari deri në korrik 2022, numri mesatar i anëtarëve ishte 7.5, por vlen të theksohet se ky numër është më i lartë për shkak të një arrestimi të madh të një grupi terrorist me 35 anëtarë⁷⁵. Nëse marrim se ka pasur 99 shkelës në 14 GKO të shtypura në 2021, kjo bën një mesatare prej 7.1 keqbërësish për grup, të ngjashme me atë të gjetur në njoftimin e policisë. Mosha e mesme e shkelësve në njoftime është 25.3 vjeç, por informacioni i mbledhur përmes këtij studimi thotë se mosha e anëtarëve të GKO ndryshon midis 22-55 vjeç.

Në varësi të strukturës së tyre, anëtarët vijnë nga prejardhje dhe etni të përziera. Në vitin 2021, 2/3 e anëtarëve të zbuluar të GKO ishin me prejardhje shqiptare, ndërsa 1/3 ishin maqedonas. Kjo ka ndryshuar që nga SOCTA e fundit (2015), që tregon se kombësia maqedonase mbizotëron në 52% të rasteve të OC, shqiptarët në 43% dhe 5% janë të tjerët.⁷⁶ Ata zakonisht rekrutojnë anëtarë nga zonat kufitare, njerëz lokalë që kanë lidhje të forta me policinë lokale dhe autoritetet. Në vitin 2021, ishte e dukshme se disa prej grupeve iu bashkangjitën persona të kombësisë pakistaneze dhe afgane.⁷⁷ Lidhjet brenda strukturës së GKO-ve në Maqedoninë e Veriut karakterizohen më së shumti nga lidhjet familjare dhe interesat kriminale midis miqve, gjë që duket veçanërisht në krye të strukturës së GKO-ve që vepron për një periudhë më të gjatë.⁷⁸ Ka pasur gjithashtu ndryshueshmëri të lartë të profesioneve civile të përfshira në veprimtarinë e OC, të tilla si administratorë, teknikë IT, avokatë etj.⁷⁹

SERBIA

Policia neutralizoi GKO-të:

23

2018

22

2019

19

2020

SOCTA 2019

27 GKO (2015-58)

meshkuj (94.6%), mosha mesatare 38 vjeç
female 5.4%, average age 33

Trafik droge

Kontrabandë
emigrantësh

Njoftimet e policisë:

29 arrestime në grup

4.5 4.5 persona/grup

meshkuj 98.5%

41.8 mosha mesatare

	GKO të neutralizuara	Konfiskime të drogës OC	Droga	Trafikim me njerëz dhe kontrabandë e emigrantëve	Krim ekonomik	Krim kibernetik	Krim i përgjithshëm
2018	23	31					
2019	22	39	7	6	4	1	4
2020 (137 arrested)	19	45	6	8	4		1

Tabela 3. GKO të neutralizuara në Serbi. Burimi:
Vlerësimi Strategjik i Sigurisë Kombëtare 2022-2025

Veprimtaritë kryesore kriminale të GKO-ve në Serbi janë tregtia e paligjshme e drogës dhe kontrabanda e emigrantëve. Kjo mund të shihet edhe nga tabela e çështjeve të drejtuara nga Prokurori për Krimin e Organizuar. Duket se autoritetet kanë vënë në shënjestër objektivat e tyre në hetimin e prodhimit të marihuanës dhe drogës sintetike. Vlerësimi Strategjik i Sigurisë Publike deklaron se 13 GKO aktualisht operojnë në prodhimin, kontrabandën dhe tregtinë e paligjshme të drogës narkotike.⁸⁰ Në 2018-2020, policia zbuloi 209 laboratorë për marihuanën dhe 1 laborator për prodhimin e drogës sintetike.⁸¹ SOCTA serbe nga viti 2019 gjithashtu vlerëson se 77% e aktiviteteve kriminale të drejtuara nga GKO-të janë në tregtinë e paligjshme të drogës.⁸² Në llojet e tjera të krimit, ka pasur disa grupe ad hoc në trafikimin e armëve të zjarrit të paligjshme, dhe krime të lidhura me pronën (grabitje, vjedhje të automjeteve).

Në SOCTA-n e parë nga viti 2015, kishte 58 GKO të identifikuar.⁸³ Në SOCTA-n e ardhshme (2019), ishin 27 GKO, 5 prej të cilave ishin në nivel të ulët të organizimit, 15 në nivel të mesëm, dhe 7 në nivel të lartë të organizimit.⁸⁴ Pas këtij raporti, nuk ka pasur asnjë vlerësim tjetër zyrtar për krimin e organizuar deri në vitin 2022, kur Vlerësimi Strategjik i Sigurisë Kombëtare raportoi se 23 GKO u neutralizuan në 2018, 22 në 2019 dhe 19 në 2020.⁸⁵ Nuk ka asnjë raport zyrtar për grupet e neutralizuara në vitin 2021. Megjithatë, ministri i brendshëm njoftoi më 2 qershor 2022 se policia ka shtypur dhe akuzuar më shumë se 30 GKO nga janari 2021 deri në atë datë, dhe 12 GKO nga fillimi i vitit 2022 (79 persona të arrestuar me dyshimin se janë anëtarë të GKO).⁸⁶ Kjo do të thotë të paktën 18 GKO në 2021. Prandaj, një prirje në rënie e GKO-ve të raportuara është e dukshme.

Lidhur me strukturën e tyre, SOCTA në vitin 2019 raportoi se gjinia mashkullore është më e përhapura (94.6%) me moshë mesatare 38 vjeç, ndërsa femrat përbëjnë rreth 5.4%, me një moshë mesatare prej 33 vjeç. Roli i grave është më së shumti jo i dhunshëm, në operacionet financiare dhe të pastrimit të parave.⁸⁷ Në 29 njoftimet e identifikuar të policisë lidhur me arrestimet në grup, numri mesatar i anëtarëve ishte 5,3 dhe moshë 41,8 vjeç, që është më e vjetër se në territoret e tjera, por e ngjashme me informacionin nga SOCTA (38). Gjinia mashkullore është pothuajse e vetmja (98.5%).

Nuk kishte informacion mbi etninë në SOCTA serbe nga viti 2019, përveç se 12% ishin shtetas të huaj dhe moshë e tyre e mesme është 43 vjeç. Megjithatë, është vënë re se udhëheqësit dhe anëtarët e GKO-ve kanë të njëjtën histori, origjinë etnike, miqësi dhe lidhje me të afërmit. Për më tepër, vihet re se anëtarët e familjes dhe partnerët përfshihen në bizneset kriminale, se anëtarët e rangut të ulët zakonisht janë më të rinj dhe nuk kanë një histori kriminale.⁸⁸ Në një raport të mëparshëm të SOCTA (2015), një nga përfundimet ishte se GKO-të janë formuar pavarësisht nga origjina etnike dhe se ato janë të drejtuara vetëm nga fitimi.⁸⁹ Dhe kjo konfirmohet përsëri në SOCTA e vitit 2019, e cila vë në dukje se konfliktet e kaluara midis kombësive dhe etnive të ndryshme nuk qëndrojnë midis GKO-ve kur ato duhet të bashkëpunojnë dhe të fitojnë përfitim të paligjshëm në një nivel ndërkombëtar.⁹⁰

Hartëzimi i aktiviteteve kryesore kriminale të GKO-s në BP6

Ky studim zbulon se llojet kryesore dhe më të zakonshme të krimit të kryera nga GKO-të në BP6 janë, respektivisht, tregtia e drogave të paligjshme, kontrabanda e emigrantëve dhe kontrabanda e mallrave. Përveç këtyre, në mënyrë sporadike po shfaqen tregtia e paligjshme e armëve të zjarrit dhe eksplozivëve, krimi i pronës apo financiar dhe trafikimi i personave. Të gjitha këto pasohen dhe lehtësohen nga pastrimi i parave dhe shpërndarja e paligjshme e armëve. Informacioni dytësor i mbledhur në procesin e hulumtimit përputhet me llojet më të zakonshme të krimit në njoftimet e policisë në lidhje me arrestimet dhe konfiskimet në grup (Tabela). Prandaj, në këtë kapitull, paraqiten vetëm aktivitetet kryesore, së bashku me modelet më të zakonshme dhe më të rëndësishme të gjetura në procesin e kërkimit.

Njoftime policore	Krimi më i zakonshëm
Shqipëri	Tregtia e paligjshme e drogës, Falsifikim
Bosnjë dhe Hercegovinë	Trafikimi i paligjshëm i drogës, kontrabanda e emigrantëve, tregtia e paligjshme e armëve të zjarrit, pastrimi i parave
Kosovë	Tregtia e paligjshme e drogës, kontrabanda e emigrantëve
Mal i Zi	Trafikimi i paligjshëm i duhanit dhe cigareve
Maqedonia e veriut	Kontrabanda e emigrantëve, Korrupsioni
Serbi	Trafikimi i paligjshëm i drogës
Më të zakonshmet	Tregtia e paligjshme e drogës, kontrabanda e emigrantëve

Tabela 4. Llojet më të zakonshme të krimit në njoftimet e policisë

Tregtia e drogave të paligjshme

Siç pritej, tregtia e paligjshme e drogës është aktiviteti kriminal më i përhapur i kryer nga GKO-të në BP6. Më parë, raporti makro i UNODC për BP zbuloi se shumica e personave (51%) të dënuar për pjesëmarrje në një grup të organizuar kriminal ishin të lidhur me prodhimin dhe trafikimin e drogës.⁹¹ Kjo është e jashtëzakonshme për territoret ku operojnë GKO më të mëdha. Për shembull, sipas SOCTA⁹² serbe, krimi i organizuar i lidhur me drogën përbën 77% të të gjithë krimit të organizuar në Serbi. Dhe të intervistuarit nga Shqipëria vlerësuan se trafikimi i drogës përfshin 60% deri në 80% të aktivitetit kriminal, kryesisht të përqendruar në kokainë. Kjo konfirmohet edhe në njoftimet e policisë në të cilat tregtia e drogave të paligjshme është lloji më i zakonshëm i krimit, i pasuar nga kontrabanda e emigrantëve (Tabela).

Kokaina

Kokaina është e pranishme në shumicën e BP6, e kontrabanduar apo edhe e prodhuar në disa laboratorë të ngritur në pjesën qendrore të Shqipërisë. Megjithatë, sasi të mëdha kokaine hyjnë në BP6 në Shqipëri përmes portit të Durrësit dhe në Mal të Zi përmes portit të Barit. Më pas, ajo transportohet nëpërmjet rrugëve, e fshehur në vende të vështira për t' u arritur brenda automjetit (hapje ventilimi, grupe rezervë, lloje të ndryshme ndarjesh) ose vende të projektuara posaçërisht (shkopinj ose bunkerë në makinë). Shumica e tij shkon nga Shqipëria në Kosovë dhe shpërndahet në Serbi (përmes Pejës) dhe në Maqedoninë e Veriut, drejt Bullgarisë dhe Evropës Perëndimore. Kokaina në Serbi vjen edhe nga Mali i Zi. Kjo rrugë çon nga Bari, përmes Podgoricës dhe Rozhajit në Novi Pazar dhe Serbi qendrore. Përveç kësaj, ajo vjen nga Presheva e cila është shumë afër kufijve serbë me Kosovën dhe Maqedoninë e Veriut.⁹³ Në Bosnjë-Hercegovinë, kokaina nga Holanda, Spanja dhe Zvicra është vënë re, dhe mund të përdoret ose kontrabandohet përsëri.⁹⁴ Në këto raste, aplikacioni SKY përdoret për komunikim midis kontrabandistëve.⁹⁵ Përveç kësaj, disa grupe ekstreme motoçiklistësh janë përfshirë në shpërndarjen e kokainës.⁹⁶

Kokainë (gr)	2017	2018	2019	2020	2021
Shqipëri					
Bosnjë					
Kosovë			1.581,68	2.678,85	414.958,18
Mal i Zi	1.634,34	34.897,92	93.242	1.082,59	1.244.180,61
Maqedonia e Veriut	260,0	587,0	852,0	1.003,3	604,0
Serbi	12.799,58	12.990,05			

*Tabela 5. Sekuestrime kokaine në BP6. Burimet:
Raportet vjetore të punës së policisë (kur janë në dispozicion).*

Heroina

Kur bëhet fjalë për heroinën, ajo është gjithashtu e pranishme në të gjitha BP6. Ajo vjen kryesisht nga Afganistani dhe Turqia, nëpërmjet Bullgarisë dhe Rumanisë, duke hyrë në Maqedoninë e Veriut, Kosovë dhe Serbi si pjesë e rrugës ballkanike. Një sasi e heroinës qëndron brenda BP6, ndërsa një sasi e konsiderueshme shpërndahet kryesisht nga grupet shqiptare, malazeze dhe serbe drejt Evropës Perëndimore. Kjo bëhet nëpërmjet Italisë (buzë detit Adriatik), Kroacisë apo Sllovenisë.

Heroinë (gr)	2017	2018	2019	2020	2021
Shqipëri					
Bosnjë					
Kosovë			7.718,0	9.803,65	3.642,31
Mal i Zi	17.926,58	1.782,42	23.319,66	13.157,07	2.059,05
Maqedonia e Veriut	1.400,0	1.971,0	736,0	4.951,7	6.053,0
Serbi	16.972,76	36.470,88			

Tabela 6. Sekuestrime heroine në BP6. Burime: Raportet vjetore të punës së policisë (kur janë në dispozicion).

Kanabisi

GKO-të më të mëdha nga Shqipëria dhe Serbia janë përqendruar në prodhimin dhe shpërndarjen e kanabisit brenda BP6 dhe, më tej, drejt Evropës Perëndimore, Greqisë dhe Turqisë. Kanabisi – marihuana është droga që prodhohet më shpesh në Serbi dhe Shqipëri (kultivohet në rajonet e Shkodrës, Krujës dhe Vlorës). Ajo eksportohet kryesisht në Itali dhe më pak në Greqi. Përveç plantacioneve të mëdha të kanabisit, kultivimi i brendshëm në këto vende po bëhet i përhapur.

Kanabisi nga Shqipëria shkon në Mal të Zi dhe BdeH, nëpërmjet liqenit të Shkodrës dhe lumit Bojanë, nëpërmjet ujit dhe tokës. Një rrugë tjetër është për në Kosovë, përmes Maqedonisë së Veriut, kalimi kufitar i Bogorodicës, në Greqi dhe Turqi⁹⁷, ose në Bullgari përmes Serbisë dhe Maqedonisë së Veriut, nëse nuk konsumohet brenda Kosovës. Nga ana tjetër, kanabisi i prodhuar në Serbi shkon në Hungari nëpërmjet Suboticës, në Bullgari nëpërmjet Pirotit dhe kalimit kufitar të Gradinës, ndërsa në Rumani nëpërmjet kalimeve të Vatinit dhe Stara Moravica.⁹⁸

Marihuana (gr)	2017	2018	2019	2020	2021
Shqipëri					
Bosnjë					
Kosovë			824.230,0 + 25.447,0 hashash + 6810 bimë kanabisi	256.717,9 + 5622 bimë	449.549,0 + 2.380 bimë
Mal i Zi	3.336.411,52	3.203.420,06	2.290.600,9	3.103.998,31	3.465.094,03
Maqedonia e Veriut	510.100,0	1.532.432,0	977.210,0	61.800,0 + 900 ml vaj hashashi	1.869.000.000,0
Serbia	3.858.408,88	3.624.985,50			

Tabela 7. Sekuestrime të kanabisit dhe marihuanës në BP6. Burime: Raportet vjetore të punës së policisë (kur janë në dispozicion).

Gjatë vitit 2019 dhe 2020, anëtarët e GKO-së të udhëhequr nga Predrag Koluvića, të cilët kultivuan kanabis në hapësirën e një ish-kompanie "Jovanjica", komuna e Stara Pazovës, u arrestuan. Gjatë këtij operacioni janë sekuestruar "650 kilogramë marihuanë dhe 67.077 bimë (pothuajse 4 tonë marihuanë e papërpunuar)".⁹⁹ Ky rast mori vëmendje të gjerë nga publiku dhe media hetuese, që kur u përfshinë një numër autoritetesh dhe aktorësh shtetërorë. Aktakuza e parë akuzoi anëtarët e kësaj GKO se ishin të përfshirë drejtpërdrejt në prodhimin dhe shpërndarjen e marihuanës. E dyta përfshinte anëtarë të policisë, agjencisë së sigurimit shtetëror dhe agjencisë së inteligjencës ushtarake. Pritet që padia e tretë të kapë disa nga aktorët qeveritarë dhe figurat politike, por ajo nuk është ndjekur ende. Ky rast u komplikua edhe më shumë kur një ish-punonjëse e rangut të lartë në polici dhe figurë politike, Dijana Hrkalović, e cila është nën hetim në një çështje tjetër penale të GKO të Veljko Belivuk, akuzoi inspektorin për drogë i cili zbuloi kompaninë „Jovanjica“, se ishte përfshirë vetë në trafikun e drogës, dhe Prokurori i Lartë Publik në Beograd filloi hetimin e këtij pretendimi.¹⁰⁰

Droga sintetike

Drogat sintetike importohen më së shumti nga Evropa Perëndimore, por disa laboratorë janë gjetur në BP6, kryesisht në Serbi. Produktet kontrabandohen në Kosovë dhe Maqedoninë e Veriut me tendencën për t' u shfaqur në Greqi ose Turqi. Sekuestrimet më të mëdha të drogës sintetike janë bërë në Beograd, Novi Sad, Kragujevac, Bor dhe në kalimin kufitar Horgoš. Një rrugë tjetër e kontrabandës është për në Republikën e Serbisë.¹⁰¹

Droga sintetike

(tableta + gr)	2017	2018	2019	2020	2021
Shqipëri					
Bosnjë					
Kosovë				225.42	
Mal i Zi	420 + 54,6	1770 + 236,6	6832 + 271,4	378	3.059,45
Maqedonia e Veriut	1.116.606	537	409		2025
Serbi	103.374	31.911			

Tabela 8. Sekuestrime të drogave sintetike në BP6. Burime: Raportet vjetore të punës së policisë (kur janë në dispozicion).

Kontrabanda e emigrantëve dhe trafikimi i personave

Që nga vitet 1970, rruga ballkanike është krijuar për kontrabandën e drogës nga Lindja në Perëndim. Në vitin 2015, ajo u bë një nga rrugët kryesore të migrimit të paligjshëm, me rreth 1.5 milion azilkërkues dhe migrantë nga Siria dhe Iraku që shkuan drejt Evropës Perëndimore përmes Turqisë, Greqisë dhe Ballkanit Perëndimor.¹⁰² Këto krijuan mundësi për zhvillimin e GKO-ve si në kontrabandën e emigrantëve ashtu edhe në trafikimin njerëzor. Megjithatë, pozicioni aktual nga autoritetet në BP6 është se nuk ka GKO të identifikuar në trafikimin njerëzor në BP6.

Bazuar në informacionet e tjera si intervista, trafikimi i qenieve njerëzore në BP6 është kryesisht i lidhur me prostitucionin dhe migracionin e paligjshëm. Për shembull, nga Kosova drejt Malit të Zi (dhe pastaj BiH), Serbisë (dhe pastaj në Hungari) dhe Maqedonisë së Veriut (dhe pastaj në Greqi). Raporti MACRO i UNODC identifikoi se trafikimi i personave në BP6 është krimi që merr pjesë në përqindjen më të lartë të personave të dënuar të lidhur me disa GKO (29%) por ka një prirje në rënie.¹⁰³ Kjo vetëm sugjeron se trafikimi i personave është më së shpeshti një aktivitet i organizuar kriminal, që nuk kryhet jashtë krimit të organizuar. Për shembull, i njëjti raport zbulon se trafikimi i paligjshëm i drogës i lidhur me GKO merr rreth 5% të të gjitha dënimeve të drogës.¹⁰⁴

Theksohet se trafikimi i qenieve njerëzore në BP6 ka ndryshuar në periudhën e mëparshme dhe se viktimat e trafikimit mund të rekrutohen në BP6. Për shembull, trafikimi i personave për qëllime prostitucioni ishte i zakonshëm në Serbi gjatë luftës civile, por nuk ka krim në një nivel të tillë të organizuar në ditët e sotme.¹⁰⁵ Në mënyrë të ngjashme, B dhe H ishte vendi i tranzitit dhe destinacionit për viktimat, por sot viktimat janë kryesisht shtetas të B dhe H kryesisht për lypje, por gjithashtu në tregjet e punës dhe të seksit. Nuk janë të pakta rastet e viktimave nga Afganistani, Kuba, Gambia, Libia dhe Shri Lanka. Shumica e të rinjve nga komunitetet cigane janë viktima të shfrytëzimit për ndreqje dhe kryerjen e disa krimeve të pronës.¹⁰⁶

Nga ana tjetër, ka pasur GKO të regjistruara në kontrabandën e emigrantëve në periudhën e mëparshme, dhe ky me sa duket është aktiviteti i dytë kriminal më i zakonshëm në BP6, pas tregtisë së drogave të paligjshme. Kur bëhet fjalë për kontrabandën e migrantëve, raporti MACRO i UNODC-së konstaton se të dhënat zyrtare për personat e dënuar për kontrabandë të migrantëve në Ballkanin Perëndimor tregojnë se 17% janë të lidhur me grupe të organizuara kriminale, por intervistat e tyre sugjerojnë se rrallëherë bëhet fjalë për aktivitet individual.¹⁰⁷ Raporti tregon se GKO-të e vogla me anëtarë të strukturave dhe kombësive të ndryshme organizojnë kontrabandën nga vendi i origjinës në Bashkimin Evropian.

Për shkak të rrugës ballkanike, kontrabanda e emigrantëve është e përhapur në shumicën e BP6 në bazë ditore. Llogaritet se një GKO në BiH kontrabandon rreth 10 deri 15 emigrantë çdo ditë. Ata po hyjnë në territoret e BP6 në Shqipëri, Kosovë, Maqedoninë e Veriut dhe Serbi. Rrugët e kontrabandës në Shqipëri fillojnë në kufi me

Greqinë, drejt portit të Durrësit apo kufirit Shqipëri-Mali i Zi. Migrantët nga Lindja e Mesme dhe Afrika e Veriut ndjekin kryesisht këto rrugë. Megjithëse nuk ka GKO të regjistruara dhe të njohura për trafikun njerëzor në Malin e Zi, grupet lokale kanë marrë pjesë në kontrabandëemigrantëve në kufijtë me vendet fqinjë dhe kanë siguruar logjistikë për rrjetet ndërkombëtare të kontrabandës, në mënyrë të ngjashme me modelet në Serbi.

Rruga ballkanike transporton emigrantët nga Shqipëria drejt kufirit me Malin e Zi (Božaj, Sukobin) për të hyrë, dhe Nikšić-Pljevlja për t'u nisur për në Bosnjë dhe Herzegovinë, ndonjëherë për në Serbi. Ajo kryhet nga GKO lokale që janë ndihmë për rrjetet ndërkombëtare. Një rrugë tjetër vjen përmes Maqedonisë së Veriut, ku njoftimet e policisë tregojnë se emigrantët kontrabandohen nga Korridori 10 nga jugu në veri, drejt Serbisë. Në periudhën 2020-2022 ka një rritje të kontrabandës së migrantëve në Kosovë, veçanërisht të migrantëve sirianë. Rrugët më të përdorura për trafikimin e emigrantëve janë nëpërmjet kalimit kufitar të Merdares pranë Podujevës dhe Jarinjës në veri të Kosovës.¹⁰⁸ Pas hyrjes në Serbi, ata përpiqen të arrijnë Bashkimin Evropian përtej kufijve të Kroacisë dhe Hungarisë.

Kohët e fundit, Rrjeti Ballkanik i Raportit Hetimor (BIRN) raportoi një zbulim të rastit të kontrabandës së emigrantëve që përfshinte një përkthyes serbo-sirian i cili ishte bërë një trafikant emigrantësh me lidhje të forta në polici, banda e të cilit mbizotëron qytetin e Somborit dhe kufirin veriperëndimor me BE.109 Pas botimit të artikullit hetues, pati një farë dhune pranë kampit të emigrantëve në Serbinë veriperëndimore, me sa thuhet nga ata të përfshirë në kontrabandë ndaj atyre që ndihmuan në zbulimin e rastit.¹¹⁰

Trafikimi i armëve të zjarrit dhe eksplozivëve të paligjshëm

Shumica e përfshirjes së armëve të paligjshme të zjarrit dhe posedimit dhe shpërndarjes së mjeteve shpërthyes midis GKO-ve shërben për të lehtësuar veprimtaritë kryesore duke mbrojtur mallrat kontrabandë dhe duke shkaktuar dhunë midis GKO-ve dhe anëtarëve të tyre. Kjo është gjithashtu një pikëpamje e autoriteteve të zbatimit të ligjit në BP6¹¹¹. Për shembull, sipas SOCTA malazeze 2021, nuk ka GKO në tregtinë e paligjshme të armëve të zjarrit, por kryesisht raste individuale në të cilat trafikimi i armëve u shërben vetë anëtarëve të GKO-ve. Raporti i UNDOC sugjeron gjithashtu se trafikimi i armëve të zjarrit është një aktivitet plotësues i aktiviteteve të tjera kriminale të GKO-ve dhe se “provat anekdotike tregojnë lidhjet midis tregjeve të armëve dhe drogës, vjedhjes dhe krimit të vogël”.¹¹² Vetëm përfaqësuesit e Policisë së Kosovës kanë thënë se kanë rritur fokusin e tyre kundrejt trafikimit të armëve më 2022, pasi kohët e fundit është vënë re një rritje në këto veprimtari.¹¹³

Shumica e armëve të paligjshme në BP6 vijnë si trashëgimi nga luftërat civile jugosllave kur armët u përhapën gjerësisht midis popullsisë. Është vënë re se armët e zjarrit dhe pajisjet ushtarake kontrabandohen nga B dhe H në vendet e Evropës Perëndimore ku çmimet janë shumë më të larta se në vendet e origjinës. Ndonëse lufta civile ka përfunduar 30 vjet më parë, shtetasit zotërojnë ende një numër të lartë armësh të paligjshme. Meqënëse Jugosllavia ishte një prodhues i industrisë ushtarake, të gjitha republikat ish-jugosllave kanë të njëjtat karakteristika lidhur me armët e zjarrit. Armët e gjetura në Francë, Holandë, Suedi dhe Danimarkë e kanë origjinën nga BiH.¹¹⁴ Armët e zjarrit hyjnë në Shqipëri përmes rajonit të Shkodrës, nëpërmjet Malit të Zi. Në SOCTA serbe (2019, 64) thuhet se një pjesë e armëve të zjarrit kontrabandohet nga Bosnja, Mali i Zi dhe Maqedonia e Veriut, dhe një pjesë tjetër nga Kosova. Një lloj i fundit i zakonshëm i aktivitetit të GKO në Kosovë është kontrabanda e “Prop Guns” që prodhohen më së shumti në Turqi dhe arrijnë në Kosovë më së shumti përmes Shqipërisë dhe Maqedonisë së Veriut.¹¹⁵ Në vitet e fundit janë zbuluar disa laboratorë që konvertojnë armë të tilla në armë të vërteta zjarri, gjë që tregon praninë e një forme të re të trafikimit dhe shitjes së armëve në vend.¹¹⁶

Kontrabanda me mallra dhe krime të tjera financiare dhe pronësore

Është vënë re se disa GKO të mëdha janë përfshirë në kontrabandën e mallrave, më së shpeshti të cigareve. Një pjesë e madhe e duhanit vjen nga Mali i Zi nga porti i Barit, duke abuzuar me pjesën e portit me një status të zonës së lirë (i ndaluar për ruajtjen e cigareve në vitin 2021). Disa nga cigaret kontrabandë që vijnë nga Bullgaria, Maqedonia e Veriut dhe Kosova kanë tendencë të shkojnë në vendet e BE-së përmes portit të Barit. Trafikimi i cigareve është gjithashtu i zakonshëm në Kosovë, ku disa nga GKO-të nga Mali i Zi janë kryesisht të angazhuar, dhe rrjedhimisht, ata mund të mos konsiderohen domosdoshmërisht një grup tipik kriminal, por mund të shihen si lehtësues të GKO-ve që punojnë në Malin e Zi.¹¹⁷ Në këtë drejtim, Peja, një qytet i vendosur në pjesën perëndimore të Kosovës, konsiderohet si një nga pikat më të nxehta të krimit të organizuar në vend, për shkak të afërsisë gjeografike me Malin e Zi (për cigare, por edhe drogë dhe armë zjarri).

Përveç cigareve, shumë produkte kontrabandohen nga Veriu i Kosovës në Jug të Kosovës (karburant, materiale ndërtimi, makina, pije, ushqim, ilaçe).¹¹⁸ Përveç kësaj, ka grupe të organizuara në Bosnjë dhe Hercegovinë që kryejnë krime financiare përmes tregtisë së paligjshme të tekstilit dhe mallrave të tjera nga Republika e Turqisë, Hungaria dhe RP e Kinës.¹¹⁹ Këto grupe kanë shumë njësi ligjore me infrastrukturë dhe magazina në Stamboll dhe Budapest, pas të cilave kontrabandohet në Bosnjë. Mallrat nuk raportohen, dhe shiten neper dyqane me pakicë me taksa minimale, ndërsa tregtarët i shesin në tregun e zi, me anë të të cilit kryhet evazioni fiskal dhe pastrimi i parave.

Përfundime dhe rekomandime

Qeveritë e BP6 e konsiderojnë krimin e organizuar si një kërcënim të madh dhe përqendrojnë aktivitetet e tyre kundër tij. Megjithatë, nuk është e mundur të identifikohet dhe të shtypet çdo grup i organizuar kriminal, për shkak të shumë faktorëve. Është e dukshme që një nivel i lartë i korrupsionit në shoqëri po mundëson aktivitete të organizuara kriminale.

Ky hulumtim zbulon se GKO-të në BP6 veprojnë në të dy nivelet, atë ndërkombëtar dhe kombëtar. GKO-të më të mëdha, të njohura nga autoritetet e zbatimit të ligjit, media dhe publiku janë nxitës dhe udhëheqës në nivelin ndërkombëtar. Ata kanë tendencë të specializohen në lloje të veçanta të krimit, më së shpeshti tregtojnë drogë të paligjshme dhe përhapin aktivitetet e tyre nga Amerika e Jugut në Evropë. Këto grupe ishin nxitës të dhunës çka rezultoi në shumë vrasje në BP6 dhe në të gjithë Evropën në luftën për tregjet e paligjshme. Nga ana tjetër, GKO-të më të vogla që veprojnë në nivele kombëtare, priren të përdorin gjithnjë e më pak dhunë, kryesisht në raste vetë-disiplinore. Ato nuk janë shumë të specializuara në aktivitete dhe mund të kalojnë nga një aktivitet në tjetrin.

Struktura e GKO është e shumëllojshme, në varësi të rajonit dhe aktiviteteve kriminale. Meshkujt janë shumë të përhapur midis anëtarëve, në rreth 90% të rasteve në të gjitha nivelet hierarkike. Femrat kanë role më pak të rëndësishme, kryesisht në aktivitete logjistike. Moshja e anëtarëve ndryshon zakonisht nga 20 në 50 vjeç, duke e bërë mesataren për të gjithë rajonin në 35 vjeç, por ka raste të anëtarëve 65 e më shumë vjeç. Tipare të rëndësishme të gjetura në të gjithë BP6 janë lidhjet familjare, e kaluara e përbashkët dhe origjina etnike dhe kulturore e anëtarëve të grupit. Megjithatë, ato janë të nxitura fort nga fitimi dhe kjo nuk po pengon bashkëpunimin midis grupeve nga prejardhje të ndryshme.

Rekomandime

Publikimi i raporteve për krimin e organizuar:

- **Zhvillimi i mëtejshëm i metodologjisë SOCTA dhe publikimi i raporteve SOCTA** në Shqipëri dhe Bosnjë-Hercegovinë;
- **Publikimi i raporteve të reja të SOCTA** në Kosovë (e fundit 2014-2015), Maqedoninë e Veriut (e fundit 2015) dhe Serbi (e fundit 2019);
- **Publikimi i raporteve vjetore të punës së policisë në secilin prej BP6;**
- **Publikime më të plota të rasteve të prokurorëve publikë për krimin e organizuar.**

Këto publikime do të informojnë publikun mbi çështjet aktuale të krimit të organizuar dhe do të mundësojnë të dhëna krahasuese për rajonin.

Për më tepër, informacioni mbi krimin e organizuar dhe GKO-të mund të shërbejë për politika sociale dhe penale më efektive kundër krimit të organizuar. Këto ndihmojnë në identifikimin dhe mbrojtjen e grupeve më të cenushme që janë në rrezik të bëhen ose viktima të krimit të organizuar ose të përfshihen në të.

Ndryshimi i fokusit

- **Nga shkelësit te viktimat:** Raportet e SOCTA-s duhet të përfshijnë vlerësimet e grupeve më të rrezikuara për t'u përfshirë në OC, duke u bërë anëtarë të GKO-ve ose viktimat të OC, veçanërisht në lidhje me gjininë, moshën dhe prejardhjen (arsimi, etnia, gjeografitë). Kjo do të ndryshonte fokusin nga aktivitetet shtypëse, deri tani të vetmet të vëzhguara, në strategji parandaluese që do të ndihmonin në mbajtjen e të rinjve dhe grupeve të marginalizuara larg nga të qenit ose anëtarë ose viktimat të GKO-ve;
- **Identifikimi i GKO-ve kryesore** në kontrabandën e emigrantëve, tregtinë e paligjshme të armëve të zjarrit dhe eksplozivëve dhe trafikimin e njerëzve, pasi këto vepra penale janë raportuar, por shpesh herë jo si krim i organizuar;
- **Njohja e krimeve mjedisore** dhe përqendrimi i hetimeve të GKO-ve që kryejnë disa nga krimet mjedisore gjatë kryerjes së aktiviteteve kriminale kryesore ose shtesë/ logjistike. Këtij lloji krimi iu dha një pjesë e rëndësishme në SOCTA¹²⁰të Europolit 2021 ;
- **Përqendrimi i hetimeve mbi korrupsionin dhe pastrimin e parave.** Kjo do të çonte te aktorët kryesorë dhe udhëheqësit e GKO-ve, si dhe te lehtësuesit e krimit të organizuar nga institucionet.¹²¹

ENDNOTES

- 1 Krasniqi, Kolë. "Organized Crime in the Balkans." *European Scientific Journal*. 12 (10) (2016). f. 204-220. I disponueshëm në: <https://eujournal.org/index.php/esj/article/view/7727> f. 215.
- 2 Zhilla, Fabian. "Organised crime and judicial corruption in the Western Balkans - Are customary norms playing any role?". *Journal of Financial Crime*. 18,4 (2011). f. 387-404.
- 3 Krasniqi, Kolë. "Organized Crime in the Balkans". *European Scientific Journal*. 12,10 (2016). f. 204-220. I disponueshëm në: <https://eujournal.org/index.php/esj/article/view/7727>
- 4 Stojarova, Vera. "Organized Crime in the Western Balkans". *HUMSEC Journal Issue*. (Qershor 2012).
- 5 Krasniqi, Kolë. "Organized Crime in the Balkans". *European Scientific Journal*. 12, 10(2016). f. 204-220. I disponueshëm në: <https://eujournal.org/index.php/esj/article/view/7727>
- 6 Branka Miljić „Organizirani kriminal u Bosni i Hercegovini – pojam i zakonske regulative“, *LOGOS*, IV III(2019).
- 7 Albanese, Jay. "North American Organised Crime". *Global Crime*, VI,I (2004), f. 8-18. I disponueshëm në: http://jayalbanese.com/yahoo_site_admin/assets/docs/AlbaneseNAorganisedcrime-globalcrime.35194323.pdf
- 8 Calderoni, F. Comunale, T. Campadelli, G. M. Marchesi, M. Manyi, D. Frualdo, N. "Organized crime groups: A systematic review of individual-level risk factors related to recruitment". *Cambell Systematic Reviews*. 18,1 (2022). I disponueshëm në: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/cl2.1218>.
- 9 United Nations Office on Drugs and Crime. *Measuring organized crime in the Western Balkans*. 2020. I disponueshëm në: <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/OC/Measuring-OC-in-WB.pdf>
- 10 United Nations. *Convention against Transnational Organized Crime*. 2000. Gjetet në: <https://www.unodc.org/unodc/en/organized-crime/intro/UNTOC.html>.
- 11 Hulumtuesit vunë re shumë raste që nuk janë të raportuara. Për shembull ky rast në Mal të Zi: https://www.vijesti.me/vijesti/crna-hronika/603333/video-uhapsen-predsjednik-privrednog-suda-blazo-jovanic-zejak-ljeskovic-jovic-i-radinovic?utm_source=vijesti&utm_medium=article_related&utm_campaign=article_intext_related
- 12 Pavlović, Marija. *Si komunikon policia: Analysis of Press Releases on Local Safety*. 2020. Gjetet në: <https://bezbednost.org/en/publication/how-police-communicate-analysis-of-press-releases-on-local-safety/>
- 13 Informacion i mbledhur nga intervista me përfaqësuesin e Policisë së Shtetit Shqiptar – Drejtoria e Përgjithshme, Sektori i Analizës.
- 14 Biro za operativnu koordinaciju. *Procjena opasnosti od teškog i organizovanog kriminala u Crnoj Gori*. 2021. Gjetet në: www.gov.me
- 15 Ministria e Punëve të Brendshme e Republikës së Serbisë. *Vlerësimi i Kërcënimit të Krimin të Rëndë dhe të Organizuar*, 2020. Gjetet në: <http://mup.rs/wps/wcm/connect/3d0a3df4-4e1d-4b70-8475-3d69f6d21107/SOCTA+2019+-+ENG-compressed.pdf?MOD=AJPERES&CVID=nnvY-lq8>.
- 16 Europol. "Balkan cartel trafficking cocaine from South America to the EU dismantled". 2022. Gjetet në: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/balkan-cartel-trafficking-cocaine-south-america-to-eu-dismantled>
- 17 Đorđević, Saša. *Balkan cartel myth-busting*. 2021. Gjetet në: <https://www.linkedin.com/pulse/balkan-cartel-myth-busting-sasa-djordjevic>

- 18 Министерство за Внатрешни Работи, Биро за Јавна Безбедност, Оддел за Криминалистичко Разузнавање и Анализа. *Годишен извештај 2021*. (2022). Gjetet në: https://mvr.gov.mk/Upload/Editor_Upload/Godisen%20izvestaj%20na%20MVR%20za%202021%20godina,%20-%20-%2015_04_2022.pdf
- 19 Intervistë me përfaqësues nga Redaksitë investigative dhe kërkimore
- 20 Intervistë me gazetarin investigativ nga Rrjeti Ballkanik i Kërkimeve Investigative (BIRN).
- 21 Përmbledhje informacionesh që Gjetet në: <https://www.europol.europa.eu/socta/2017/organised-crime-groups.html>.
- 22 Europol. *Vlerësimi i Kërcënimit të Krimin të Rëndë dhe të Organizuar*, 2021. Gjetet në: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf .
- 23 Intervistë me inspektorin e policisë në pension.
- 24 Intervistë me përfaqësuesin e Prokurorisë së Bosnjës dhe Hercegovinës – Departamenti i Posaçëm për Krimin e Organizuar, Krimin Ekonomik dhe Korrupsionin.
- 25 Vijesti. “Visokopozicionirani član Škaljarskog klana Milić Minja Šaković ubijen u Budvi”. 17 qershor 2022. Gjetet në: <https://www.vijesti.me/vijesti/crna-hronika/609414/pucnjava-is-pred-starog-grad-a-budvi>
- 26 Global Initiative Against Organized Crime, *Hotspot of Organized Crime in the Western Balkans*. Maj 2019 Gjetet në: <https://globalinitiative.net/analysis/oc-western-balkans/>
- 27 Kemp Walter, *Making a killing: What assassinations reveal about the Montenegrin drug war*, Korrik 2020. Gjetet në: <https://globalinitiative.net/analysis/montenegro-assassinations-drug-war/>
- 28 Për më shumë detaje mbi kronologjinë e vrasjeve dhe detaje të tjera në lidhje me luftën midis dy klaneve, shih tekstin hetues «*Murders, connections in the police and the top of the state: The war of Kotor clans that swallowed the Balkans*». Gjetet në: <https://www.vijesti.me/vijesti/crna-hronika/433422/snimak-ubistva-veze-u-policiji-i-vrhu-drzave-rat-kotorskih-klanova-koji-je-progutao-balkan>
- 29 Vijesti. “Visokopozicionirani član Škaljarskog klana Milić Minja Šaković ubijen u Budvi”. 17 qershor 2022. Gjetet në: <https://www.vijesti.me/vijesti/crna-hronika/609414/pucnjava-is-pred-starog-grad-a-budvi>
- 30 Global Initiative against Transnational Organized Crime. “Global Organized Crime Index – Serbia”. Gjetet në: <https://ocindex.net/country/serbia>, pages. 3-4.
- 31 KRIK dhe Radio Evropa e Lirë. „Crna knjiga“ 03 mars 2021. Gjetet në: <https://www.crnaknjiga.rs/index.php>
- 32 *Radio Evropa e Lirë*. „Sud u Beogradu potvrdio drugu optužnicu protiv Belivuka i članova njegove grupe“, , 06.2022, Gjetet në: <https://bit.ly/3z5zA70>
- 33 Sazdovska, Marina M. Todorovski, Ljupco. “Modern methods of operation of organized criminal groups trafficking in drugs in the Republic of Macedonia”. *9th International Scientific Symposium, Crisis Management Days*. 2016, Split, Kroaci. Gjetet në: https://www.researchgate.net/publication/301747261_Modegoogn_methods_of_operation_of_organized_criminal_groups_trafficking_in_drugs_in_the_Republic_of_Macedonia
- 34 Identified in the research by The Global Initiative Against Transnational Organized Crime, *The Hotspots of organized crime in the Western Balkans*. 2019. <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2019/05/Hotspots-Report-English-13Jun1110-Web.pdf>.
- 35 Ministria e Punëve të Brendshme e Republikës së Serbisë. *Vlerësimi i Kërcënimit të Krimin të Rëndë dhe të Organizuar* .. 2020. f. 21-21. Gjetet në: <http://mup.rs/wps/wcm/connect/3d0a3df4-4e1d-4b70-8475-3d69f6d21107/SOCTA+2019++ENG-compressed.pdf?MOD=AJPERES&CVID=nnvYlq8>.

- 36 Đorđević, Saša, Scaturro, Rogero *Dangerous games: football hooliganism, politics and organized crime in the Western Balkans*. Global Initiative against Transnational Organized Crime, 2022. Gjetet në: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2022/06/Football-hooliganism-politics-and-organized-crime-in-the-Western-Balkans-GITOC-SEEObs.pdf>
- 37 Intervista me organet e rendit nga Kosova dhe Maqedonia e Veriut.
- 38 Informacione të mëtejshme gjenden në <https://cscwb.info/2022/05/20/workshop-on-soc-ta-questionnaires-and-methodology-held-in-tirana/>
- 39 Special Prosecution Office (SPAK), 2021 Working Report, pp. 30. Gjetet në: <https://spak.al/wp-content/uploads/2022/04/Raporti-perfundimtar-SPAK-PDF.pdf>
- 40 Meqenëse nuk ka informacion zyrtar mbi vlerësimin e numrit të GKO-ve, ne e bazojmë vlerësimin tonë në të dhënat cilësore të mbledhura përmes procesit të kërkimit. Një nga të intervistuarit, një përfaqësues i medias hetuese, vlerësoi rreth 27 grupe të organizuara fort dhe të fuqishme.
- 41 Intervistë me përfaqësuesin nga Iniciativa Global kundër Krimit të Organizuar Transnacional.
- 42 Zhilla, F. Lamallari, B. *Organized Crime Threat Assessment in Albania*. Open Society Foundation for Albania, 2015. Gjetet në: https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2018/02/Threat_Assessment_of_Albanian_Organised.pdf
- 43 Gjetet në: <https://www.asp.gov.al/korce-finalizohet-faza-e-pare-e-operacionit-antidroge-knock-down/> and <https://www.asp.gov.al/finalizohet-operacioni-policor-i-koduar-skema/>.
- 44 Informacion në bazë të intervistave.
- 45 Ky informacion bazohet edhe në intervista pasi nuk gjendet asnjë informacion tjetër zyrtar.
- 46 Më shumë informacion Gjetet në: <https://cscwb.info/2021/09/06/national-socta-development-in-bosnia-herzegovina-working-group-results/>.
- 47 Mijić, B. „Organizirani kriminal u Bosni i Hercegovini – pojam i zakonske regulative“. *Logos*. IV, 3, 2019. f. 41-46. Gjetet në: https://logos-centar.com/Files/Casopis/Logos3/LOGOS3_clanak6.pdf
- 48 Informacione të nxjerra nga intervista: UNODC (2020), *Measuring Organized Crime in the Western Balkans*. Gjetet në: [Macro report 2020 \(unodc.org\)](https://www.unodc.org/en/data-and-statistics/publications/mo-crime-in-the-western-balkans-2020); Interview with the representative from Kosovo Police.
- 49 Intervistë me përfaqësuesin nga Iniciativa Global kundër Krimit të Organizuar Transnacional.
- 50 Intervistë me përfaqësuesin nga media investigative.
- 51 Policia e Kosovës. *Seriouss and Organized Crime Threat Assessment 2014-2015*. Kosovë, Prishtinë: Policia e Kosovës, prill 2016. Gjetet në: https://www.kosovopolic.com/wp-content/uploads/2019/10/SERIOUS_AND_ORGANISED_CRIME_THREAT_ASSESSMENT_-_Soc-TA_2014-2015.pdf
- 52 Informacione të mëtejshme Gjetet në: [_https://cscwb.info/2022/05/27/workshop-on-finalization-of-national-socta-held-in-kosovo/](https://cscwb.info/2022/05/27/workshop-on-finalization-of-national-socta-held-in-kosovo/)
- 53 Nuk është gjithmonë e qartë se çfarë do të thotë “neutralizuar” në raport, me sa duket policia u referohet grupeve të shtypura dhe me padi penale.
- 54 Policia e Kosovës. *Raportet vjetore të punës së policisë së Kosovës*. 2022. Gjetet në: https://www.kosovopolic.com/wp-content/uploads/2022/03/RAPORTI-VJETOR-I-PUN-%C3%8BS-I-POLICIS%C3%8B-S%C3%8B-KOSOV%C3%8BS_anglisht.pdf
- 55 Policia e Kosovës. *Raporti vjetor 2019*. 2020. Gjetet në: <https://www.kosovopolic.com/wp-content/uploads/2020/02/Raporti-vjetor-2019-anglisht.pdf>
- 56 Policia e Kosovës. “Policing in the time of pandemics: Raporti vjetor i punës së Policisë së Kosovës janar-dhjetor 2020”. 2021. Gjetet në: <https://www.kosovopolic.com/wp-content/uploads/2021/03/RAPORTI-VJETOR-ANGLISHT-2020.pdf>

- 57 Intervistë me përfaqësuesin nga Policia e Kosovës dhe Iniciativa Globale kundër Krimit të Organizuar Transnacional.
- 58 Ibid.
- 59 United Nations Office on Drugs and Crime. *Measuring Organized Crime in the Western Balkans*. 2020. Gjetet në: [Macro report 2020 \(unodc.org\)/](https://www.unodc.org/)
- 60 Informacione të mëtejshme gjenden në: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2019/05/Hotspots-Report-English-13Jun1110-Web.pdf>
- 61 Global Initiative Against Transnational Organised Crime. *The 2021 Global Organised Crime Index*, shtator 2021. Gjetet në: <https://ocindex.net/>
- 62 Operations Coordination Bureau. *Serious and Organized Crime Threat Assessment*. Mali i Zi 2022. Gjetet në: <https://www.gov.me/en/article/operations-coordination-bureau-adopts-socta>
- 63 Police Directorate of Montenegro. *Serious and Organized Crime Threat Assessment of Montenegro*. 2013. Gjetet në: <https://www.gov.me/dokumenta/5e23991f-b45f-48e5-b85b-c64cb-8182daf>.
- 64 Në artikull thuhet se ky informacion është nga SOCTA e fundit, ndërsa në versionin e disponueshëm publik të këtij dokumenti shifra nuk përmendet, duke nënkuptuar se është pjesë e versionit të klasifikuar. Gjetet në: <https://www.vijesti.me/vijesti/crna-hronika/596763/u-klanovima-i-po-200-clanova>
- 65 Intervista me gazetarë investigativë dhe përfaqësues të policisë.
- 66 Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne gore. *Izveštaj MUP-a o radu i stanju u upravnim oblastima za 2020. godinu*. Mali i Zi, 2021. f. 48 Gjetet në: <https://www.gov.me/dokumenta/f1fea6a0-50da-4e0a-a90e-5598c81938df>
- 67 Ministarstvo unutrašnjih poslova Crne gore. *Izveštaj o radu i stanju u upravnim oblastima iz nadležnosti MUP, sa organizacionom jedinicom Ministarstva nadležnoj za policije poslove za 2021. godinu*. Mali i Zi, 2021. p. 76 Gjetet në: <https://www.gov.me/dokumenta/84ee8802-98e9-4ab8-a0a3-1a121492e530>
- 68 Për shembull, një nga veprimet e fundit të drejtuara nga Europol rezultoi në arrestimin e shumë shtetasve malazezë në disa juridiksione të ndryshme. Gjetet në: <https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/balkan-cartel-trafficking-cocaine-south-america-to-eu-dismantled>
- 69 Intervistë me përfaqësuesin nga Departamenti për Krimin e Organizuar, Ministria e Punëve të Brendshme, Maqedonia e Veriut.
- 70 Ministria e Punëve të Brendshme, Republika e Maqedonisë së Veriut. *Raporti vjetor 2020*. 2021. Gjetet në: <https://mvr.gov.mk/Upload/EditorUpload/%D0%93%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%B5%D0%BD%20%D0%B8%D0%B7%D0%B2%D0%B5%D1%88%D1%82%D0%B0%D1%98%202020.pdf>
- 71 Ibid.
- 72 Intervistë me përfaqësuesin nga Departamenti për Krimin e Organizuar, Ministria e Punëve të Brendshme, Maqedonia e Veriut.
- 73 Ministria e Punëve të Brendshme, Republika e Maqedonisë së Veriut. *Serious and Organized Crime Threat Assessment*. 2015.
- 74 Ibid., f. 14.
- 75 Informacione të mëtejshme mund të gjeni në: <https://mvr.gov.mk/vest/19895>.
- 76 Ministria e Punëve të Brendshme, Republika e Maqedonisë së Veriut. *Serious and Organized Crime Threat Assessment*. 2015. Gjetet në: <https://polis.osce.org/macedonia-serious-and-organised-crime-threat-assessment>.
- 77 Intervistë me përfaqësuesin nga Departamenti për Krimin e Organizuar, Ministria e Punëve të Brendshme, Maqedonia e Veriut.

- 78 Ministria e Punëve të Brendshme, Republika e Maqedonisë së Veriut. *Serious and Organized Crime Threat Assessment*. 2015. Gjetet në: <https://polis.osce.org/macedonia-serious-and-organised-crime-threat-assessment>.
- 79 Informacioni u mblodh nga intervistat.
- 80 Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije. *Strateška procena javne bezbednosti 2022-2025*. Beograd, 2022. f. 32. Gjetet në: <http://mup.rs/wps/wcm/connect/98632591-2b0d-4cba-9cd1-e7ff993705a6/Strateska+procena+javne+bezbednosti+MUP.pdf?MOD=A-JPERES&CVID=nYH6yro>
- 81 Ibid.
- 82 Ministria e Punëve të Brendshme e Republikës së Serbisë. *Serious and Organized Crime Threat Assessment 2019*. Beograd, 2021. f. 20. Gjetet në: <http://mup.rs/wps/wcm/connect/3d0a3df4-4e1d-4b70-8475-3d69f6d21107/SOCTA+2019+-+ENG-compressed.pdf?MOD=A-JPERES&CVID=nnvYlq8>
- 83 Ministria e Punëve të Brendshme e Republikës së Serbisë. *Serious and Organized Crime Threat Assessment 2015*. 2016. Gjetet në: <https://bezbednost.org/publikacija/procena-pretnje-od-teskog-i-organizovanog-kriminala/>
- 84 Ministria e Punëve të Brendshme e Republikës së Serbisë. *Serious and Organized Crime Threat Assessment 2019*. Beograd, 2020. f. 18-19. Gjetet në: <http://mup.rs/wps/wcm/connect/3d0a3df4-4e1d-4b70-8475-3d69f6d21107/SOCTA+2019+-+ENG-compressed.pdf?MOD=A-JPERES&CVID=nnvYlq8>
- 85 Terminologjia në dokument është se këto grupe janë “realizuar” pa ndonjë informacion tjetër, por është tregues se kjo do të thotë të shtypura dhe me padi penale.
- 86 N1. „Vulin: Policia za godinu i po dana razbila 30 organizovanih kriminalnih grupa”. 02 qershor 2022. Gjetet në: <https://bit.ly/3O6wN2u>
- 87 Intervistë me një gazetar nga media investigative KRIK
- 88 Ministria e Punëve të Brendshme e Republikës së Serbisë. *Serious and Organized Crime Threat Assessment 2019*. Beograd, 2021. f. 20. Gjetet në: <http://mup.rs/wps/wcm/connect/3d0a3df4-4e1d-4b70-8475-3d69f6d21107/SOCTA+2019+-+ENG-compressed.pdf?MOD=A-JPERES&CVID=nnvYlq8>
- 89 Ministria e Punëve të Brendshme e Republikës së Serbisë. *Serious and Organized Crime Threat Assessment 2015*. Beograd, 2016. f. 3. Gjetet në: <https://bezbednost.org/publikacija/procena-pretnje-od-teskog-i-organizovanog-kriminala/>
- 90 Ministria e Punëve të Brendshme e Republikës së Serbisë. *Serious and Organized Crime Threat Assessment 2019*. Beograd, 2020. f. 21-21. Gjetet në: <http://mup.rs/wps/wcm/connect/3d0a3df4-4e1d-4b70-8475-3d69f6d21107/SOCTA+2019+-+ENG-compressed.pdf?MOD=A-JPERES&CVID=nnvYlq8>
- 91 Zyra e Kombeve të Bashkuara për Droga dhe Krim Measuring Organized Crime in the Western Balkans . 2020. Gjetet në: <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/OC/Measuring-OC-in-WB.pdf>, page 5.
- 92 Ministria e Punëve të Brendshme e Republikës së Serbisë. *Serious and Organized Crime Threat Assessment 2019*. Beograd, 2020. f. 21-21. Gjetet në: <http://mup.rs/wps/wcm/connect/3d0a3df4-4e1d-4b70-8475-3d69f6d21107/SOCTA+2019+-+ENG-compressed.pdf?MOD=A-JPERES&CVID=nnvYlq8>
- 93 Informacion bazuar në intervistat me përfaqësuesit e zbatimit të ligjit.
- 94 Përfaqësues i Departamentit të Posaçëm të Zyrës së Prokurorisë.
- 95 Ibid.
- 96 Intervistë me një gazetar nga media investigative BIRN
- 97 Iniciativa globale kundër krimit të organizuar transnacional *The Hotspots of organized*

crime in the Western Balkans. 2019. Gjendet në: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2019/05/Hotspots-Report-English-13Jun1110-Web.pdf>

98 Informacione të bazuara në intervistat me gazetarët investigativë dhe të dhëna të tjera të mbledhura gjatë studimit

99 Ministarstvo unutrašnjih poslova Republike Srbije. Strateška procena javne bezbednosti 2022-2025. Beograd, 2022. Gjendet në: <http://mup.gov.rs/wps/wcm/connect/98632591-2b0d-4cba-9cd1-e7ff993705a6/Strateska+procena+javne+bezbednosti+MUP.pdf?MOD=AJPERES&CVID=nYH6yro>.

100 Më tepër mbi rastin në: <https://www.krik.rs/bivsi-novinar-studija-b-svedocio-na-sudjen-ju-za-jovanjicu/>.

101 Volter Kemp, Kristina Amerhauzer and Ruđero Skaturo, *Aktuelne cene – Analiza tokova ljudi, droge i novca na Zapadnom Balkanu*. Gjendet në: <https://bit.ly/3cehDe5>

102 Ruggero, Scaturro. *Smuggling of migrants in the Western Balkans*. Global Initiative against Transnational Organized Crime, 2022. Gjendet në: <https://globalinitiative.net/analysis/migrant-smuggling-western-balkans/>.

103 Zyra e Kombeve të Bashkuara për Droga dhe Krim. *Measuring Organized Crime in the Western Balkans*. 2020. Gjendet në: <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/OC/Measuring-OC-in-WB.pdf>, page 6.

104 IBID, faqe 7.

105 Informacionet janë mbledhur në intervistën me inspektorin e policisë serbe.

106 Informacione të mëtejshme Gjendet në: <http://www.msb.gov.ba/PDF/strategija1122017.pdf>

107 Zyra e Kombeve të Bashkuara për Droga dhe Krim. *Measuring Organized Crime in the Western Balkans*. 2020. Gjendet në: <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/OC/Measuring-OC-in-WB.pdf>, page 9.

108 Intervistë me një gazetar nga media investigative BIRN Kosovë

109 Balkan Insight. "With police connections Serbian-Syrian translator turned people smuggler". 22 qershor 2022. Për të gjetur më shumë: <https://balkaninsight.com/2022/06/22/with-police-connections-serbian-syrian-translator-turned-people-smuggler/>

110 Më shumë në: <https://balkaninsight.com/2022/06/24/shootings-stabbing-report-ed-near-serbian-migrant-camp/>

111 Informacion i mbledhur përmes intervistave.

112 Zyra e Kombeve të Bashkuara për Droga dhe Krim. *Measuring Organized Crime in the Western Balkans*. 2020. Gjendet në: <https://www.unodc.org/documents/data-and-analysis/OC/Measuring-OC-in-WB.pdf>, faqe 10.

113 Intervistë me përfaqësuesin nga Policia e Kosovës.

114 Intervistë me përfaqësues nga zyra e prokurorisë.

115 Intervistë me përfaqësues nga Policia e Kosovës.

116 Ibid.

117 Intervistë me një gazetar investigativ, BIRN Kosovë

118 Ibid.

119 Intervistë me përfaqësuesi e State Investigation and Protection Agency (SIPA) – Inspektor më i lartë.

120 Europol. *Serious and Organized Crime Threat Assessment. Një ndikim korruptues: The infiltration and undermining of Europe's economy and society by organized crime*. 2021.. Gjendet në: https://www.europol.europa.eu/cms/sites/default/files/documents/socta2021_1.pdf

WESTERN BALKANS
ORGANIZED CRIME
RADAR

radar.bezbednost.org

BCSP

Belgrade Centre
for Security Policy

bezbednost.org